UNIVERZITA PARDUBICE

FAKULTA EKONOMICKO-SPRÁVNÍ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2024

Daniel Paštika

Univerzita Pardubice

Fakulta Ekonomicko-správní

Kontrola výroby, úpravy a značení lihu Celní správou ČR

Bakalářská práce

2024 Daniel Paštika

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2023/2024

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	**Daniel Paštika**
Osobní číslo:	**E21441**
Studijní program:	**B0488A050001 Hospodářská politika a veřejná správa**
Specializace:	**Finanční správa**
Téma práce:	**Kontrola výroby, úpravy a značení lihu Celní správou ČR**
Zadávající katedra:	**Ústav správních a sociálních věd**

Zásady pro vypracování

Cílem bakalářské práce je popsat působnost Celní správy ČR na úseku kontroly výroby, úpravy a značení lihu a s využitím výročních zpráv Celní správy ČR zhodnotit její činnost v této oblasti za období alespoň deseti let.
Osnova:
- Celní správa ČR
- Kontrola, úprava a značení lihu Celní správou ČR
- Zhodnocení činnosti Celní správy ČR v oblasti kontroly, úpravy a značení lihu za 10 let

Rozsah pracovní zprávy: **35**
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

KÁRNÍK, M. *Clo a celní politika od A do Z*. Olomouc: ANAG, 2012. ISBN 978-80 7263-779-9.
MATOUŠEK, P., SABELOVÁ, L., PLEŤOVSKÁ, A. *Clo*. Praha: ASPI, 2007. ISBN 978-80-7357-263-1.
POLÁK, P. *Celní zákon*. Praha: Wolters Kluwer, 2021. ISBN 978-80-7676-051-6.
ŠRÁMKOVÁ, D. *Celní správa ve funkčním pojetí*. Brno: Masarykova univerzita. 2012. ISBN 978-80-210--6063-0.
YIN, R. K. *Case study research and applications: design and methods*. London: SAGE, 2018. ISBN 978-1-5063-3619-9.

Vedoucí bakalářské práce: **doc. Ing. Robert Baťa, Ph.D.**
Ústav správních a sociálních věd

Datum zadání bakalářské práce: **1. září 2023**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2024**

L.S.

prof. Ing. Jan Stejskal, Ph.D. v.r.
děkan

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D. v.r.
garant studijního programu

Prohlašuji:

Práci s názvem Kontrola výroby, úpravy a značení lihu Celní správou ČR jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 30. 4. 2024

Daniel Paštika

PODĚKOVÁNÍ

Rád bych poděkoval svému vedoucímu práce panu doc. Ing. Robertu Baťovi, Ph.D. za vedení bakalářské práce, za cenné rady a připomínky a za ochotu. Dále bych rád poděkoval úřednicím ze Slovenska za poskytnutí cenných rad a poskytnutí odkazů na slovenské zákony. V neposlední řadě bych rád poděkoval své rodině za podporu při studiu.

ANOTACE

Cílem této práce je zhodnocení činnosti Celní správy České republiky, kontrola úprava a značení lihu Celní správou ČR, zhodnocení její činnosti v této oblasti. Zhodnocení činnosti pomocí výročních zpráv Celní správy a porovnání s kontrolou lihu prováděnou na Slovensku a zhodnocení a porovnání těchto dvou zemí pomocí komparativní metody za období minimálně 10 let.

KLÍČOVÁ SLOVA

celní správa, ethanol, spotřební daň z lihu, denaturace, Česká republika, Slovensko, kontrola

TITLE

Inspection of the production, treatment and labeling of alcohol by the Customs Administration of the Czech Republic

ANNOTATION

The aim of this work is to evaluate the activities of the Customs Administration of the Czech Republic, to control the preparation and labeling of alcohol by the Customs Administration of the Czech Republic, and to evaluate its activities in this area. Evaluation of the activity using the annual reports of the Customs Administration and comparison with the control of alcohol carried out in Slovakia and evaluation and comparison of these two countries using a comparative method for a period of at least 10 years.

KEYWORDS

customs administration, ethanol, excise tax on alcohol, denaturation, Czech Republic, Slovakia, control

OBSAH

SEZNAM ILUSTRACÍ 11

SEZNAM TABULEK 11

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK 12

ÚVOD 13

1. CELNÍ SPRÁVA ČESKÉ REPUBLIKY 14

1.1 Historie celní správy 14

1.1.1. První zmínky a vývoj do roku 1918 14

1.1.2. Vývoj v Československu 14

1.1.3. Vývoj po roce 1993 15

1.2. Legislativní rámec pro celní činnost ČR 15

1.3. Struktura a organizace celní správy 16

1.3.1. Ministerstvo financí ČR 16

1.3.2. Generální ředitelství cel 16

1.3.3. Regionální celní ředitelství 16

1.3.4. Celní úřady 16

1.4. Pravomoci a role celních orgánů 17

1.5. Práva a povinnosti celníků 17

2. Kontrola, úprava a značení lihu celní správou ČR 19

2.1. Kontrola lihu 19

2.1.1. Kontrolní páska 19

2.2. Úprava lihu 19

2.2.3. Alkohol a alkoholické nápoje 20

2.3. Značení lihu 20

3. Kontrola, úprava a značení lihu Celní správou Slovenské republiky 22

3.1. Kontrola lihu 22

3.1.1. Kontrolní známka 22
3.2. Úprava lihu 23
3.2.1. Podmínky stanovené Evropskou unií 23
3.3. Značení lihu 24
4. Komparativní metoda 25
5. Vstupní data pro hodnocení za Českou republiku 26
5.1. Podmínky pro výrobu 26
5.1.1. Výroba konzumního lihu 26
5.1.2. Zabezpečení výrobních zařízení 27
5.1.3. Měření vyrobeného lihu 27
5.1.4. Evidence lihu a zjišťování 28
5.2. Denaturace lihu 28
5.2.1. Obecně denaturovaný líh 29
5.2.2. Zvláštně denaturovaný líh 29
6. Vstupní data pro hodnocení za Slovenskou republiku 30
6.1. Měření množství lihu 30
6.2. Výroba lihu 30
6.2.1. Výroba konzumního lihu 31
6.3. Soukromá výroba destilátů 31
6.4. Kontrola výrobců lihu 32
6.5. Denaturace lihu 32
6.5.1 Všeobecná denaturace lihu 33
6.5.2. Zvláštní denaturace lihu 33
7. Výběr spotřební daně z lihu a kontrola lihu v ČR 35
7.1. Sazba spotřební daně z lihu 35
7.2. Vývoj příjmů z výběru SPD z lihu 35
7.2.1. Analýza vývoje příjmů z lihu 36

7.3. Vyměřené nároky na vrácení spotřební daně z lihu 37
7.4. Daňové kontroly lihu 39
7.5. Odhalené případy porušení zákona 40
7.6. Kontrola výroby a úprav lihu 42
8. Výběr spotřební daně z lihu a kontrola lihu na Slovensku 44
8.1. Sazba spotřební daně z lihu 44
8.2. Vývoj příjmů z výběru spotřební daně z lihu 44
8.2.1. Analýza vývoje příjmů ze spotřební daně 45
8.3. Vybrané pokuty při kontrole lihu 46
8.3.1. Analýza vývoje počtu kontrol a uložených pokut 47
9. Komparace České republiky a Slovenska 48
9.1. Sazba spotřební daně z lihu 48
9.2. Výběr spotřební daně z lihu 49
9.3. Počet provedených kontrol lihu 50
9.4. Vybrané pokuty v rámci kontrol lihu 51
ZÁVĚR 53
POUŽITÁ LITERATURA 54
SEZNAM PŘÍLOH 57

SEZNAM ILUSTRACÍ

Obrázek 1: Počet provedených kontrol lihu 43
Obrázek 2: Vývoj příjmů ze spotřební daně z lihu 46
Obrázek 3: Porovnání hodnot vybrané spotřební daně v ČR a SR 50
Obrázek 4: Porovnání vybraných částek na pokutách při kontrole lihu v ČR a SR 52

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Vybraná spotřební daň z lihu za období 2013–2023 35
Tabulka 2: Vyměřené nároky na vrácení daně z lihu za období 2013–2023.....37
Tabulka 3: Počty daňových kontrol lihu.....39
Tabulka 4: Přehled zjištěných případů porušení zákona 41
Tabulka 5: Vybraná spotřební daň z lihu na Slovensku 2013–2023 44
Tabulka 6: Vybrané pokuty při kontrole lihu 46
Tabulka 7: Srovnání vybrané spotřební daně ČR a Slovensko.....49
Tabulka 8: Počet provedených kontrol lihu v ČR a SR.....50
Tabulka 9: Vybrané pokuty při kontrolách lihu.....51

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

CS ČR	Celní správa České republiky
ČR	Česká republika
FS	Finanční správa
SPD	spotřební daně
SR	Slovenská republika

ÚVOD

Celní správa České republiky je orgánem státní správy, který je odpovědný za kontrolu a správu celního režimu a předpisů týkajících se dovozu, vývozu a tranzitu zboží. Celní správa je přímo podřízená Ministerstvu financí ČR. Důležitou činností je kontrola a úprava lihu. Z lihu se v ČR platí spotřební daň, která tvoří významný příjem státního rozpočtu. Celní správa při své činnosti spolupracuje s Policií ČR a Finanční správou ČR. Tyto tři celky tvoří dohromady daňovou kobru.

V této Bakalářské práci bude věnována pozornost Celní správě, její úpravě a kontrole lihu. Nejprve bude prozkoumána Celní správy ČR, následně líh a jeho kontrola, celní postupy pro kontrolu lihu, značení lihu a jeho znehodnocení proti konzumaci.

Cílem práce je analýza a komparace úpravy lihu v České republice a na Slovensku a porovnání výběru spotřební daně z lihu v ČR a na Slovensku. V praktické části bude věnována pozornost vývoji a komparaci ČR a Slovenska v úpravě lihu a výběru spotřební daně za posledních 10 let. Na základě komparace zjištěných výsledků bude zhodnocen vývoj v úpravě lihu a výběru spotřební daně a identifikovány rozdíly mezi oběma zeměmi.

K určení rozdílů mezi komparovanými zeměmi je nejprve důležité charakterizovat Celní správu ČR, popsat a charakterizovat kontrolu, úpravu a značení lihu. Dále je důležité se zabývat skladováním a znehodnocením lihu proti jeho konzumaci. Bude zjištěno, jak postupuje orgán kontroly lihu na Slovensku. Po zjištění údajů a dat bude provedena komparace mezi oběma zeměmi a následně bude určen závěr a zhodnocena činnost Celní správy ČR a Celní správy Slovenska a popsány případné rozdíly mezi oběma zeměmi.

1. CELNÍ SPRÁVA ČESKÉ REPUBLIKY

1.1 Historie celní správy

1.1.1. První zmínky a vývoj do roku 1918

První zmínky pocházejí z období 903–906 n. l. . Z této doby je dochován nejstarší písemný celní řád. Tento řád upravoval obchodní styky s Velkomoravskou říší, tzv. raffelstettenský statut. Během 13. století docházelo k rozvoji měst, která získávala od panovníka oprávnění na výběr cel a mýt. Některá města získala právo tzv. povinného skladu. To spočívalo v tom, že obchodníci se zbožím měli povinnost projet tímto městem, i když tímto městem normálně neprojížděli. Zde museli složit zboží na zem a nabídnout ho k prodeji a zaplatit clo. Celkovou reorganizaci provedl až Ferdinand I. Habsburský, proto aby zlepšil situaci ve státní pokladně. V 17. století dochází k zavedení nové organizace celní a mýtné soustavy. Nově nastolení ochranářská politika, kdy clo činilo 30–100 % ceny vyvolalo místo očekávaného rozvoje odvetná opatření ze strany ostatních států. Až v 70. letech 19. století nastává celkové uvolnění situace a růst ekonomiky Rakouska (Matoušek, Sabelová, Pleťovská, 2007).

1.1.2. Vývoj v Československu

Po skončení 1. světové války byla ekonomika poraženého Rakousko-Uherska naprosto zdecimovaná a v hospodářském rozkladu. Mladá Československá republika ve svých začátcích převzala správní systém z Rakousko-Uherska, a tudíž zůstal platný celní a monopolní řád z roku 1835 a celní sazebník z roku 1906. Během následujících let docházelo k mnoha úpravám. Z obav z obchodování a vyvážení zboží přicházely zákazy na dovoz a vývoz zboží. Finanční stráž hlídala 4 104 km dlouho celní hranici. V roce 1923 bylo zřízeno 245 nových celních úřadů. 8. 11. 1927 Československo přistoupilo k Mezinárodní úmluvě o zrušení dovozních a vývozních zákazů (Matoušek, Sabelová, Pleťovská, 2007).

Během 2. světové války bylo vše zrušeno a řízeno německou správou. Po válce dekretem prezidenta republiky bylo nařízeno, že se navazuje na předpisy platné před válkou. Tento vývoj byl ukončen komunistickým převratem v roce 1948. Byly uzavřeny státní hranice, vytvořen monopol a celní úřady byly uzavírány a začleněny pod národní výbory. Samotné celnictví bylo vykonáváno pouze formálně. Celní sazebník musel být z důvodu měnové reformy v roce 1953 přepočítán a rozdělen na dva díly, první díl byl pro dovoz zboží a druhý na vývoz zboží. Avšak veškeré zboží ve vývozu bylo bez cla (Celní správa ČR, 2007).

1.1.3. Vývoj po roce 1993

Po otevření hranic docházelo k otvírání nových celních úřadů na státních hranicích a náboru nových celních příslušníků. V roce 1993 byl vydán nový celní zákon č. 13/1993 Sb. a následně jsou vydány nové všechny celní předpisy nižší právní síly. Celníci přecházejí z pracovního poměru na poměr služební a celkově dochází k celkové reorganizaci celní správy. Během integračního procesu dochází ke snižování celních sazeb na zboží mezi ČR a Evropskými společenstvími. Postupně dochází k začleňování ČR do Evropské unie a po vstupu do EU v roce 2004 dochází ke zrušení cla mezi Českou republikou a Evropskou unií. Ačkoli po vstupu do EU ČR nesousedí s žádným nečlenským státem, úloha a významnost celní správy neklesá (Ministerstvo financí ČR, 2005).

1.2. Legislativní rámec pro celní činnost ČR

V České republice je celní činnost regulována souborem zákonů, nařízení a směrnic, které tvoří legislativní rámec pro celní činnost. Základním právním předpisem upravujícím celní činnost v ČR je Zákon č. 17/2012 Sb., o celní správě České republiky. Tento zákon stanovuje pravidla pro dovoz, vývoz, přepravu a skladování zboží, stejně jako postupy při celním vyřizování. Dál existuje řada zákonů, kterými se celní úřady řídí při vyřizování a zajišťování jejich činnosti. Jedná se například o Celní zákon, Správní řád, Zákon o správních poplatcích, aj. (Polák, 2021).

Jelikož je Česká republika součástí Evropské unie, vstupují do této oblasti nařízení Parlamentu EU a Rady a prováděcí nařízení Komise EU. Zákony jsou doplněny o vyhlášky vydané ministerstvy vlády ČR a nařízeními vlády ČR. Samotná činnost celních orgánů je všeobecně známá na veřejnosti, protože se s její činností nejvíce setkává při kontrole dováženého a vyváženého zboží a kontrole státní hranice ČR. (Matoušek, Sabelová, Pleťovská, 2007)

Aby Evropská unie vystupovala jednotně vůči třetím zemím, musela sjednotit základní legislativu členských států. V rámci EU se odehrává spolupráce všech celních úřadů napříč členskými státy. Tyto státy spolupracují nejen uvnitř EU, ale spolupracují na základě mezinárodních smluv, uzavřenými Evropskou unií, i s jinými celními úřady třetích zemí. Úředníci celních správ nejsou úředníky EU, nýbrž státními úředníky jednotlivých členských států EU. Na základě toho je vnitřní činnost celní správy svěřena do kompetence jednotlivých členských států EU a jimi též upravena vnitřními právními předpisy (Celní správa, 2024).

1.3. Struktura a organizace celní správy

1.3.1. Ministerstvo financí ČR

Celní správa České republiky je součástí Ministerstva financí. Ministerstvo financí je vrcholným orgánem, který zajišťuje dohled, koordinaci a správu celého celního systému v ČR (Ministerstvo financí, 2024).

1.3.2. Generální ředitelství cel

Generální ředitelství cel (GŘC) je hlavním orgánem celní správy v České republice. Jde o centrální orgán, který má za úkol koordinovat a řídit celní operace a aktivity v zemi. Za svou činnost odpovídá ministerstvu financí. GŘC je odpovědné za strategické plánování celních operací a formulaci dlouhodobých a krátkodobých cílů celní správy. Koordinuje činnosti všech regionálních celních úřadů a dalších specializovaných oddělení v rámci celé České republiky. Je zodpovědné za vývoj a implementaci celní politiky v souladu s národními a mezinárodními zákony a dohodami (Generální ředitelství cel, 2024).

Dále provádí dozor nad všemi celními operacemi v zemi a zajistí, že celní orgány dodržují zákony a předpisy. Provádí audit a kontroluje činnost regionálních celních úřadů, aby zabezpečilo transparentnost a kvalitu služeb. V rámci GŘC existují specializované oddělení, která se zaměřují na specifické oblasti, jako jsou boj proti pašování, sledování obchodu, ochrana duševního vlastnictví atd. Spolupracuje s mezinárodními celními organizacemi a dalšími zeměmi na výměně informací a společných operacích, zejména pokud jde o boj proti mezinárodnímu pašování a nelegálnímu obchodu (Kárník, 2012).

1.3.3. Regionální celní ředitelství

V současné době se v České republice nachází 15 regionálních celních ředitelství, která jsou podřízena Generálnímu ředitelství cel. Regionální celní ředitelství jsou úřady, které spravují celní záležitosti v určitém regionu nebo území. Jejich hlavním úkolem je dohlížet na dodržování celních předpisů, monitorovat dovoz a vývoz zboží a zajišťovat spravedlivou a transparentní obchodní politiku. Pomáhají podnikům a jednotlivcům s deklarací zboží, které vstupuje nebo opouští zemi. Dále vydávají závazné informace o zboží a jeho původu, řeší analýzy rizik pro potřebu celních úřadů ve svém územním obvodu (Celní správa ČR, 2024).

1.3.4. Celní úřady

Celní úřady a jejich územní pracoviště se nacházejí po celém území ČR. Jejich působnost spadá dle jejich územní lokace. V České republice existuje několik celních úřadů, které mají za úkol dohlížet na celní záležitosti, spravovat dovoz a vývoz zboží a zajišťovat spravedlivou

a transparentní obchodní politiku. Tato územní pracoviště se podílejí na různých celních procedurách, kontrole zásilek a na poskytování informací a poradenství občanům a podnikům v oblasti celních předpisů. Celní úřady zajišťují, že zboží, které vstupuje nebo opouští zemi, je řádně deklarováno a podléhá správným celním procedurám. Vymáhají celní poplatky, cla a daně na dovoz a vývoz zboží (Kárník, 2012).

1.4. Pravomoci a role celních orgánů

Celní orgány hrají klíčovou roli ve správě a prosazování celních zákonů a nařízení v České republice. Jejich hlavním úkolem je monitorovat a kontrolovat pohyb zboží přes hranice, zajistit dodržování celních předpisů, vybírat daně a cla. Celní správa kontroluje pohyb zboží přes státní hranice ČR, konkrétně dovoz, vývoz a tranzit zboží. Při kontrolní činnosti má celní orgán právo požadovat potřebná vysvětlení a požadovat příslušnou dokumentaci. Významnou roli hraje samotný výběr cla na dovoz a vývoz zboží, výběr poplatků, výběr spotřebních daní. Tyto daně a poplatky tvoří významný příjem státního rozpočtu ČR. Celní úřady kontrolují podniky v dodržování celních předpisů a kvót, včetně kontroly odvodu cla. Celní orgány mají také důležitou roli při zajišťování bezpečnosti státu tím, že sledují pohyb zboží a odvracejí potenciální hrozby, jako jsou obchody s drogami, zbraněmi (Polák, 2021).

Snahou celních orgánů je boj proti pašování zboží, nelegálním obchodům, což zahrnuje odhalování a zabavování ilegálního či zakázaného zboží. Neméně důležitá role také spočívá v kontrole zboží kvůli jeho bezpečnosti a kvalitě, aby ochránila stát, spotřebitele a veřejné zdraví. Toto platí zejména pro potraviny, léčiva a jiné citlivé produkty (Polák, 2021).

1.5. Práva a povinnosti celníků

K základnímu právu celníka patří právo nosit služební zbraň a zachovávat mlčenlivost u skutečností, které se dozvěděl při výkonu své činnosti. Celníci mají také právo po zásahu zbraň odebrat. Celník má právo zastavovat dopravní prostředky a osoby, u kterých spatří podezření z trestné či jiné činnosti. Povinností je pátrání po uniklém zboží, odhalování trestných činů a zjišťování pachatelů (Celní správa, 2024).

Při této kontrole má právo provádět kontrolu zavazadel, dopravních prostředků, nákladů uložených v dopravních prostředcích a požadovat průvodní listiny k jejich identifikaci a prokázání jejich původu. Další pravomocí celníků je odebírání vzorků, které mohou odebírat sami, nebo mají právo požadovat odběr po deklarantovi nebo pověřené osobě. Celní orgán může požadovat prokázání totožnosti či doložení dokladů u osob, která byla přistižena při porušení předpisů, u osob, od kterých je požadováno vysvětlení, u osob, u kterých je

prováděna kontrola či dohled nad přepravovaným zbožím, a u osob, které vstupují do prostor celních orgánů (Matoušek, Sabelová, Pleťovská, 2007).

Oprávnění, které mají celníci, je možnost nechat zlikvidovat předložené zboží. Jedná se zejména o zboží, kdy zboží může představovat zdravotní rizika, či jiná bezpečností rizika. Náklady na zničení zboží nese jeho držitel, který musí být informován celním orgánem rozhodnutím o zničení zboží. Další možností, jak postupovat po odebrání zboží je přenechání ve prospěch státu (Matoušek, Sabelová, Pleťovská, 2007).

V následující kapitole bude věnována pozornost kontrole, úpravě a značení lihu v České republice.

2. KONTROLA, ÚPRAVA A ZNAČENÍ LIHU CELNÍ SPRÁVOU ČR

2.1. Kontrola lihu

Celní správa vede podrobnou evidenci podniků a dodavatelů, kteří mají povinnost platit daně a cla spojené s výrobou, dovozem a vývozem lihu. Podniky a dodavatelé, kteří se zabývají výrobou, distribucí a prodejem lihu musí před zahájením činnosti získat speciální povolení či licence (Celní správa ČR, 2023).

Činnost kontroly spočívá v kontrole dodržování spotřebitelských předpisů. Tyto předpisy chrání spotřebitele a jeho zdraví. Výrobci a distributoři mají povinnost opatřovat alkohol informačními štítky. Tato povinnost je běžně kontrolována orgány Celní správy České republiky (Celní správa ČR, 2023).

2.1.1. Kontrolní páska

Kontrolní páska slouží jako bezpečnostní prvek, který slouží k zajištění integrity a pravosti alkoholických nápojů. Tyto pásky jsou nejčastěji aplikovány na láhve lihu nebo na obaly a slouží k zabránění neoprávněného otevření nebo manipulace s obsahem (Celní správa ČR, 2023).

Kontrolní pásky jsou vybaveny různými bezpečnostními prvky, jako jsou hologramy, speciální inkousty nebo mikrotexty, což zvyšuje ochranu před jeho padělám. Kontrolní páska je jednorázově aplikovatelná, což znamená, že po jejím odstranění nelze pásku znovu aplikovat. Toto usnadňuje detekci manipulace nebo otevření nádoby (Celní správa ČR, 2023).

Kód na kontrolní pásce je tvořen z desetimístného evidenčního kódu. Ten je tvořen z registračního odběrného čísla, z kódu žádosti, kódu objemu lihoviny a z kódu zařazení do úrovně podle obsahu etanolu v lihovině (Celní správa ČR, 2023).

2.2. Úprava lihu

Líh je možné vyrábět a upravovat pouze v lihovaru, popřípadě je možnost, aby líh upravovala fyzická nebo právnická osoba, která na to dostala koncesi od orgánů celní správy. Dále je nutné stanovisko Ministerstva zemědělství nebo Ministerstva průmyslu a obchodu (Podnikatel, 2023).

Úprava lihu spočívá ve výrobě lihu destilací nebo jiným oddělením ze zkvašených cukernatých roztoků v úpravě lihu takto získaného jeho zušlechťováním nebo denaturací a výrobě alkoholických nápojů, při jejichž výrobě přímo vzniká destilací alespoň část etanolu

obsaženého v těchto nápojích, s výjimkou výroby ovocných destilátů získaných pěstitelským pálením. Tato činnost se nevztahuje na výrobu piva, ovocných vín, ostatních vín a medoviny – dle zákona (Celní správa, 2024).

Líh se upravuje takzvaným procesem denaturace. Při tomto postupu se nemění chemická podstata ethanolu (lihu), je pouze ovlivněna jeho požívatelnost. Požití denaturovaného lihu může mít za následek smrt, protože je v něm vysoké množství etanolu (minimálně 95 %) a jsou v něm přidána aditiva, která zkvalitňují jeho čistící a odmašťovací vlastnosti (Zákon o výrobě a uvádění lihu na trh, 2023).

Líh má široké využití a díky využití denaturaci se používá na výrobu různých produktů. Takto znehodnocený líh se používá pro technické účely. Například ve zdravotnictví, kde se zvláštně denaturovaný líh používá pro výrobu dezinfekčních prostředků. Dál se využívá jako chemické rozpouštědlo nebo jako palivo pro lihové kahany či vařiče. Líh je možné upravit nebo naředit speciálními různými chemickými přídavky. Po takto zředěném lihu vzniká osvobození od spotřební daně (Celní správa ČR, 2023).

Pro výrobu dezinfekčních prostředků lze z hlediska daňových předpisů použít líh obecně (úplně) denaturovaný přídavkem 1 litru isopropylalkoholu, 1 litru ethyl(methyl)ketonu a 1 gramu denatonium-benzoátu (bitrexu) na 1 hektolitr etanolu, nebo přídavkem 0,4 litru solventní nafty, 0,2 litru petroleje a 0,1 litru technického benzínu na jeden hektolitr etanolu (Celní správa ČR, 2020).

2.2.3. Alkohol a alkoholické nápoje

V alkoholu se nachází nedenaturovaný líh. Potravinářský líh vzniká kvašením potravin, jako je například ovoce, brambory, aj. Proces probíhá postupně kvašením cukernatých látek. Kvašením vznikají kvasinky, které rozkládají cukr na etanol a CO_2. Výsledkem je surový líh, který se dalším čištěním, zráním, a mícháním upravuje na alkoholický nápoj. Aby se jednalo o lihovinu, tak minimální objem lihu je 15–65 % (Souhorky 2023).

2.3. Značení lihu

Povinné značení lihu je v České republice upraveno zákonem č. 307/2013 Sb. o povinném značení lihu. Tento zákon byl vyhlášen 2. října 2013 a nabyl účinnosti dnem 1. prosince 2013. Tento zákon nahrazuje zákon č. 676/2004 Sb. (Celní správa ČR, 2023).

Záměrem nového zákona je nastavení přísnějších parametrů a podmínek pro provádění povinného značení lihu kontrolními páskami a stanovení povinností při distribuci lihu. Hlavním cílem zákona bylo zejména zamezení nelegální výrobě lihu a zajištění manipulace a nakládání s lihem podle platných právních předpisů. Účelem také bylo zamezit vzniku daňových a celních úniků a zajistit důkladnou ochranu spotřebitelů lihu (Celní správa ČR, 2023).

Osoba, která je povinna značit líh je na území České republiky ta, která je výrobcem lihu, dovozcem lihu nebo provozovatelem daňového skladu podle zákona o spotřebních daních. Líh je možné značit pouze na místě, které je uvedeno v rozhodnutí o registraci povinné značit líh nebo v místě, které je vybaveno sledovacím zařízením v rozsahu a způsobu uvedeným (Celní správa ČR, 2023).

Oprávnění značit líh dostane ta právnická či fyzická osoba, která se považuje za spolehlivou. Za spolehlivost se považuje bezúhonnost a v posledních 3 letech neporušila závažným způsobem daňové či celní předpisy (Celní správa ČR, 2023).

Kontrolní páska, kterou je líh označen, musí být umístěna na spotřebitelském balení tak, aby při jeho otevření došlo k porušení kontrolní pásky. S lihem, který není značen, je zakázáno nakládat. Za líh, který není značen, se považuje především ten, který není značený kontrolní páskou nebo je značen porušenou kontrolní páskou, která zpochybňuje jeho neporušenost obsahu (Celní správa ČR, 2024).

Líh, který je podmíněně osvobozen od spotřební daně, není nutno značit páskou. Dále není třeba značit líh, který je výsledkem z pěstitelského pálení ovoce nebo je dovážen pro osobní potřebu fyzické osoby (Zákon o povinném značení lihu, 2013).

3. KONTROLA, ÚPRAVA A ZNAČENÍ LIHU CELNÍ SPRÁVOU SLOVENSKÉ REPUBLIKY

3.1. Kontrola lihu

Distributoři, výrobci a podnikatelé na Slovensku mají od 1. ledna 2011 povinnost oznámit hlášení o množství lihu v samostatném balení, které zahrnuje jeho nákup a prodej. Toto hlášení mají povinnost podnikatelé nahlásit do 25. dne v následujícím měsíci. Hlášení se podává elektronicky ve formátu XML (Bhit, 2024).

Prodejci, kteří mají velkoobchod s alkoholem, mají od celní správy přidělené povolení. Na základě tohoto povolení obdrží od celní správy takzvané číslo povolení. Tyto povolení se rozdělují na dva typy. První typ je na povolení k prodeji alkoholu a druhé k distribuci alkoholu. Číslo je možné zkontrolovat na portálu celní správy SK. Číslo je dvanáctimístné (Bhit, 2024).

Hlášení musí obsahovat informace o příjmu zboží, které obdržel od jiného dodavatele. Tento distributor musí mít také povolení na prodej lihu dalšímu distributorovi nebo přímo koncovému zákazníkovi (Bhit, 2024).

Ministerstvo zemědělství a rozvoje venkova Slovenské republiky může provádět kontrolu dodržování povinností stanovených tímto zákonem u výrobce, u soukromého výrobce destilátu a také u fyzické osoby vyrábějící destilát. Zaměstnanci ministerstva pověření výkonem kontroly jsou oprávněni požadovat povinné doklady a povolení k výrobě destilátu potažmo lihu (Zákon o výrobě a uvádění lihu na trh, 2023).

3.1.1. Kontrolní známka

Spotřebitelské balení, které je možné uvést do daňového volného oběhu, na daňovém území Slovenské republiky musí být opatřeno kontrolní známkou. Odběratel, který nakupuje kontrolní známku je povinný požádat celní úřad o vydání kontrolní známky elektronicky, prostřednictvím informačního systému na odběr kontrolních známek (Finanční správa SK, 2024).

Podávání žádosti o výdej kontrolních známek je elektronické a je nutnost žádost podepsat zaručeným elektronickým podpisem. Počet objednaných kontrolních známek nesmí být nižší než 500 kusů anebo jejich násobek. Celní úřad do 3 pracovních dní oznámí odběratelovi, kolik kontrolních pásek může odebrat, dále oznámí jejich cenu a číslo účtu, na který je

odběratel povinen před převzetím kontrolních známek zaplatit odpovídající cenu (Finanční správa 2024).

3.2. Úprava lihu

Úprava lihu na Slovensku podléhá přísným pravidlům a je řízena legislativou. Povolení na výrobu a úpravu lihu vydává Ministerstvo zemědělství a rozvoje venkova Slovenské republiky. Vyrábět a upravovat líh lze jen v lihovarnickém závodě. Může se jednat například o závod na pěstování a pálení ovoce. Tuto úpravu může provádět pouze právnická či fyzická osoba, která na základě žádosti obdržela povolení od příslušného ministerstva (Zákon o výrobě a uvádění lihu na trh, 2023).

Výrobce či distributor může líh vyrábět pouze z takových surovin, které odpovídají zdravotním a kvalitním požadavkům stanoveným zákonem. Výrobce je povinen použít odpovídající zařízení. Výrobce je povinen předložit na požádání správce daně opis a podrobný nákresem doložit technické uspořádání zařízení na výrobu a úpravu lihu (Zákon o výrobě a uvádění lihu na trh, 2023).

Denaturace lihu na Slovensku spočívá v přidání různých látek k lihu. Tento líh je poté nepoživatelný. Líh, ke kterému se přidá technický benzín 1,5 %, petrolej 1,5 %, denatoniumbenzonát 0,002 %, voda maximálně 3 %, a dále chemické látky jako aldehydy, estery, volné kyseliny a vyšší alkoholy, to vše dohromady v 1 % a zbytek tvoří líh (cca. 94 %) (Vyhláška Ministerstva financí Slovenské republiky, 2011).

3.2.1. Podmínky stanovené Evropskou unií

Evropská unie stanovuje minimální množství látek přidaných do lihu při jeho úplné denaturaci. Zaměřuje se na to konkrétně nařízení Komise EU (2016/1867). Tímto nařízením byl sjednocen postup úplné denaturace lihu. Tento společný postup uplatňovaný ve všech členských státech EU klade tyto požadavky. Použití jednoho litru isopropylalkoholu, jednoho litru ethyl(methyl) ketonu a jednoho gramu denatonium-benzoátu na jeden hektolitr absolutního ethanolu. Cílem bylo sjednotit postup denaturace používaný v jednotlivých členských státech, dále zabránit daňovým únikům a zneužití daňového režimu (Prováděcí nařízení Komise EU, 2017).

Nařízením komise EU vydaným v roce 2022, byly sjednoceny podmínky pro líh zemědělského původu. Tento líh musí mít zjistitelnou chuť použitých surovin při jeho výrobě, dál musí mít minimální obsah alkoholu 96 % objemu a nejvyšší limity reziduí nesmí překročit

stanovené hodnoty. Tyto hodnoty jsou: athyl-acetát 1,3 gramu na hektolitr alkoholu, acetaldehyd 0,5 gramu na hektolitr alkoholu, vyšší alkoholy 0,5 gramu na hektolitr alkoholu, methanol 30 gramů na hektolitr alkoholu a furfural 0,5 gramu na hektolitr alkoholu, a to vše při koncentraci 100 % objemových látek (Nařízení komise EU).

3.3. Značení lihu

Výrobci jsou povinni značit líh příslušnými kontrolními známkami, jak jim to ukládá zákon. Vyrobený líh či dovezený líh musí být v okamžiku uvedení do volného oběhu označen kontrolní známkou. Osoba, která je povinná značit líh je výrobce, dovozce či distributor. Etiketa alkoholu musí obsahovat informace o výrobci, dovozci či distributorovi (Zákon o povinném značení lihu, 2021).

Etiketa dále zahrnuje název firmy, adresa a další kontaktní údaje o distributorovi. Na etiketě je dále uvedený přesný obsah alkoholu a konkrétně lihu. Specifický zákon vyžaduje, v případě dovozu lihu ze zahraničí, označení země původu. Při vývozu alkoholu a lihu se značí dle mezinárodních smluv (Zákon o povinném značení lihu, 2021).

Dále bude věnována pozornost komparativní metodě, která bude použita v této práci. Pomocí této metody bude porovnán vývoj v kontrole, úpravě a značení lihu v ČR a na Slovensku.

4. KOMPARATIVNÍ METODA

Komparativní nebo srovnávací metoda je výzkumný proces, který se používá k porovnávání a analyzování různých jevů. Obvyklým cílem je porovnat podobnosti a rozdíly mezi nimi. Komparativní metoda je hojně využívána v různých oblastech. Například v oblasti vědeckého výzkumu. Poskytuje prostředky pro porozumění rozmanitým aspektům zkoumání (Mivemi.cz, 2024).

Tento postup se používá nejčastěji například na porovnávání v politologii, marketingu, historii, sociologii atd. Mezi základní rysy komparativní metody patří porovnávání, identifikace podrobností a rozdílů, popis výhod a nevýhod této metody, aj. (Mivemi.cz, 2024).

Postup uplatňovaný v rámci komparativní metody:

1. Definice cíle: jasné stanovení toho, co bude předmětem srovnávání a proč. Dále určíme cíl komparace (Mivemi.cz, 2024).
2. Výběr objektů ke srovnání: Vybereme si, co budeme porovnávat. Jedná se například o zemi, období, skupiny či jiné relevantní objekty (Mivemi.cz, 2024).
3. Identifikace kritérií srovnání: Definujeme si kritéria, na jejichž základě budeme srovnávat. Sem můžeme zařadit například ekonomické ukazatele, kulturní prvky či jiné další relevantní faktory (Mivemi.cz, 2024).
4. Shromáždění dat: Shromáždíme relevantní a ověřená data o sledovaných objektech (Mivemi.cz, 2024).
5. Analýza a interpretace výsledků: Provedeme srovnání a interpretujeme výsledky. Identifikujeme vzory, které poskytují hlubší pochopení porovnávaného problému (Mivemi.cz, 2024).
6. Závěr: Na závěr budou shrnuty klíčové body a závěr komparativní analýzy. Zdůrazníme to, co jsme se ze srovnání dozvěděli a jak to přispívá k porozumění zkoumané problematiky (Mivemi.cz, 2024).

5. VSTUPNÍ DATA PRO HODNOCENÍ ZA ČESKOU REPUBLIKU

Mezi líh neboli etylalkohol se řadí líh, který je získaný destilací nebo jiným oddělením ze zkvašených cukernatých roztoků (jedná se o líh kvasný), dále líh získaný destilací či jiným oddělením zkvašených roztoků pocházejících z celulózy nebo vyrobený synteticky (Zákon o lihu, 1997).

5.1. Podmínky pro výrobu

Podmínky pro výrobu a úpravu lihu jsou stanoveny zákonem. Líh je možné v ČR vyrábět pouze v lihovaru nebo ve zvláštním lihovaru schváleném ministerstvem zemědělství ČR jedná-li se o líh získaný způsobem destilací či jiným oddělením zkvašených látek z cukernatých roztoků. Jedná-li se o líh vyrobený zkvašením roztoků pocházejících z celulózy či vyrobený synteticky vydává povolení (koncesi) ministerstvo průmyslu a obchodu. K žádosti o povolení vyrábět a upravovat líh musí žadatel předložit nákres uspořádání výrobního zařízení, technickou dokumentaci a doklad o vlastnickém, užívacím či jiném právu k provozovně a k výrobnímu zařízení lihovaru (Zákon o lihu, 1997).

Pro výrobu lihu, který se používá ke směsi s minerálním olejem určeným pro pohon motorů nebo výrobu tepla musí být použít líh kvasný bez vody zvláštně denaturovaný. Líh kvasný bez vody obecně denaturovaný, který je také možné použít jako směs s minerálním olejem, musí být vyrobeny z biologicky rozložitelných částí výrobku které vznikly z odvětví která navazují na zemědělství (Zákon o lihu, 1997).

Omezení při výrobě, použití a uvádění lihu do oběhu

Při výrobě lihu je zakázáno míchat líh kvasný, líh sulfitový a líh syntetický. Zakázáno je provádět obecné denaturace lihu v autocisternách, používat pro výrobu lihu obecně denaturovaného líh kvasný nebo líh syntetický. Do oběhu je zakázáno uvádět líh, který je vadný, je neznámého původu, je označený klamavým způsobem a hrozí nebezpečím záměny anebo líh vyrobený v rozporu se zákonem (Zákon o lihu, 1997).

5.1.1. Výroba konzumního lihu

Podmínky pro výrobu konzumního lihu a alkoholických nápojů jsou stanoveny zákonem 61/1997 Sb. v § 3a. Konzumní líh, lihoviny a ostatní alkoholické nápoje je možné vyrábět pouze na základě povolení vydaným ministerstvem zemědělství ČR. Mezi výrobu konzumního lihu spadá také pěstitelské pálení (Zákon o lihu, 1997).

Vyrábět líh v pěstitelské pálenici je možné pouze na základě vydaného povolení ministerstva zemědělství ČR. Pěstitelská pálenice vyrábí ovocný destilát výhradně pro osoby a pěstitele, kteří dodali suroviny určené k pálení. Surovinami možnými k pěstitelskému pálení je ovoce, jakož i jeho šťávy a odpady z jeho zpracování (Zákon o lihu, 1997).

Může se jednat o suroviny v čerstvém stavu či i ve zkvašeném stavu, a to, pokud neobsahují jiné cukernaté příměsi. Pokud dojde k pálení a výrobě více jak 30 litrů etanolu pro jednoho pěstitele v jednom výrobním období, je pěstitel povinen odebrat toto množství do 3 měsíců ode dne jeho výroby (Zákon o lihu, 1997).

Ovocný destilát vyrobený pěstitelským pálením nesmí být určen k prodeji a ani nesmí být umístěn v prostorách, ve kterých se prodávají lihoviny pro přímou osobní spotřebu. Osoba, která provozuje pálenici je povinna vést podrobnou evidenci, která musí obsahovat jméno a příjmení, trvalý pobyt a rodné číslo pěstitele, množství a druh převzaté suroviny, množství vydaného destilátu v měřicích jednotkách a datum výroby destilátu. Je přísně zakázáno míchat suroviny k pálení od dvou a více pěstitelů, pokud k tomu nedali předem písemný souhlas (Zákon o lihu, 1997).

5.1.2. Zabezpečení výrobních zařízení

Výrobní zařízení musí být zajištěno úředními závěrami, které umísťuje správce spotřební daně z lihu. V tomto případě se jedná o celní úřad. V lihovarech, kde probíhá rafinace zajišťuje celní úřad spojovací potrubí úředními závěrami od chladiče k měřidlům. Tyto úřední uzávěry nesmí být odděleny či odebrány z výrobního zařízení. Úkapy a dokapy z pěstitelského pálení, které již nebudou dále využívány k výrobě ovocných destilátů musí být výrobcem znehodnoceny za přítomnosti úřední osoby z celní správy (Zákon o lihu, 1997).

5.1.3. Měření vyrobeného lihu

Osoba, která vyrábí líh je povinna měřit veškerý vyrobený líh. Toto měření musí provádět schválenými a ověřenými měřidly které schválí ministerstvo zemědělství. Při poruše měřidla je osoba povinná vyrobený líh ukládat do zajištěných nádrží, které jsou schváleny celní správou (Vyhláška o kontrole výroby a oběhu lihu, 2008).

Při měření musí dodržovat podmínky pro správný chod měřidla a spolehlivé zjištění vyrobeného množství lihu. Celní úřad provádí kontrolu měřidla a zjišťuje a vypočítává vyrobené množství lihu ve stanovených lhůtách. Celní úřad provádí váhovou zkoušku měřidla, aby zjistil, zdali správně funguje a porovná množství vypočítaného lihu podle

objemu zjištěného tímto měřidlem dle hmotnosti lihu. Tato zkouška se neprovádí v pěstitelském pálení (Vyhláška o kontrole výroby a oběhu lihu, 2008).

Líh, který je možné uvést do oběhu se dělí na syntetický, sulfitový, kvasný, zvláštně denaturovaný, obecně denaturovaný, úkapy a dokapy a přiboudlinu (Zákon o lihu, 1997).

5.1.4. Evidence lihu a zjišťování

Celní úřady ČR zjišťuji zásoby lihu u výrobců, včetně lihu obsaženého zásobách surovin, polotovarů a výrobků. Kontrola se týká právnických i fyzických osob které líh vyrábějí nebo upravují, nakupuji nebo dovážejí (Vyhláška o kontrole výroby a oběhu lihu, 2008).

Tyto osoby jsou povinny vést evidenci o výrobě, přijmu, zásobách a vydání lihu. Tuto evidenci jsou osoby povinny vést buď v papírové nebo elektronické podobě s možností výstupu v listinné formě. Záznamy se vedou v každé provozovně, kde je líh vyráběn a upravován skladován nebo zpracováván (Zákon o lihu, 1997).

Ve výrobnách, kde je skladován líh denaturovaný, mají povinnost vést samostatný záznam o lihu nedenaturovaném a lihu denaturovaném. Jednotlivé záznamy vede zhotovitel při zpracování lihu pro objednatele při nákupu se líh eviduje v příjmové části záznamu a při prodeji se eviduje ve výdejové části záznamu (Vyhláška o kontrole výroby a oběhu lihu, 2008).

5.2. Denaturace lihu

Líh, s výjimkou lihu určeného pro octárny, musí být denaturovaný v lihovaru či ve zvláštním lihovaru. Při denaturaci lihu musí být přítomna pověřená úřední osoba. Tato osoba je pověřena celní správou. V případech, kdy je denaturace prováděná kontinuálně, probíhá kontrola denaturace jen ve lhůtách stanovených zákonem (Zákon o lihu, 1997).

Líh určený pro octárny musí být denaturovaný za přítomnosti úřední osoby celního úřadu. Celní úřad stanoví podmínky této denaturace. Při denaturaci je lihovar povinen vyhotovit záznam se těmito údaji: druh, množství a stupňovitost lihu použitého pro denaturaci, druh a množství denaturačních prostředků, stav plomb na uzávěrech nádob, druh a množství lihu při výstupu mísícího zařízení a stav měřidel (Zákon o lihu, 1997).

Všechen líh, určený k denaturaci a také denaturační prostředek musí být spolehlivě měřeny a skladovány.

5.2.1. Obecně denaturovaný líh

Líh obecně denaturovaný je určen pro rozmrazování, odmašťování, čištění či jako palivo do lihových vařičů. Tento líh je upraven tak, že líh tvoří 94 % a zbytek tvoří denaturační prostředek. Mezi denaturační prostředky v ČR patří benzín lékařský, benzín technický, toluen, ajatin, aceton, hexan, metanol, ocet kvasný lihový o koncentraci 10 až 20 %, octan etylnatý, denatonuium benzoát, 2-propanol atd. jak je možné vidět v tabulce v příloze A: Druhy a minimální přídavky denaturačních prostředků a účel použití denaturovaného lihu (Vyhláška Ministerstva zemědělství o technických požadavcích na výrobu, skladování a zpracování lihu, 1997).

Mezi obecně denaturovaný líh patří líh syntetický a líh kvasný. Výroba lihu syntetického spočívá ve výrobě lihu destilací nebo jiným oddělením ze zkvašených roztoků pocházejících především z celulózy. Tento líh se používá a je určen k čištění, ředění nátěrových hmot na lihové bázi. Jako další využití syntetického lihu je palivo pro lihová topidla a vařiče. Jedná se o líh , kde podíl ethanolu je 95 % a zbytek je denaturační prostředek (Businessinfo.cz, 2024).

Kvasný líh jakožto líh, který se řadí mezi obecně denaturovaný líh. Zákvas na výrobu tohoto lihu se získává pouze ze zemědělských surovin. Nejčastěji to jsou brambory, cukrová třtina, kukuřice, rýže, obilí, melasa, zápary po výrobě droždí, cukrová řepa a různé druhy ovoce. Touto výrobou se jedná o čistý alkohol. Konzumní líh se z tohoto lihu vyrábí přidáním vody, čímž se obsah čistého ethanolu zředí na 80 % (Biooo.cz, 2024).

Využití kvasného lihu je široké. Využívá se v lékařství, farmacii, kosmetickém průmyslu, v lakýrnictví, kde se využívá jako mořidlo nebo barvivo), pro výrobu čistících prostředků, nebo jako rozpouštědlo či konzervant. Tento kvasný líh nesmí být použití na výrobu konzumních lihovin. Kosmetické výrobky obsahující kvasný líh mohou hůře snášet lidé s citlivou pokožkou, protože líh neboli ethanol vysušuje pokožku a proniká lépe do pokožky. Děti by tyto výrobky neměly používat vůbec (Biooo.cz, 2024).

5.2.2. Zvláštně denaturovaný líh

Mezi zvláštně denaturovaný líh patří líh syntetický rafinovaný, syntetický technický a kvasný rafinovaný. O těchto zvláštně denaturovaném lihu bohužel nejsou volně dostupné informace (Zákon o lihu, 1997)

Na další straně bude zaměřena pozornost na hodnocení a vstupní data na Slovensku. Právě Slovensko bude pomocí komparativní metody srovnáváno s ČR.

6. VSTUPNÍ DATA PRO HODNOCENÍ ZA SLOVENSKOU REPUBLIKU

Za líh se považuje na Slovensku etylalkohol, který je vyrobený fermentací surovin hospodářského původu zkvašený na líh a je destilací anebo jiným následným oddělen. Směs etylalkoholu s jinými látkami, kde obsah etylalkoholu ve směsi je vyšší než 15 %. Za líh se také považuje etylalkohol používaný na lékařské a farmaceutické účely kde líh je v obsahu 95 %. Mezi líh spadá alkohol vyrobený chemickou syntézou (Zákon o výrobě a uvádění lihu na trh, 2002).

6.1. Měření množství lihu

Měrnou jednotkou množství lihu je objem lihu v litrech alkoholu při teplotě 20 stupňů Celsia a hmotnost lihu v kilogramech. Na farmaceutické a lékařské účely je měrnou jednotkou gram. Výrobou lihu se rozumí výroba surového lihu, výroba rafinovaného lihu, zušlechťovaného lihu, výroba destilátů z ovoce, výroba lihu z celulózových surovin a náhrad a výroba syntetického lihu (Zákon o výrobě a uvádění lihu na trh, 2002).

Surový líh vyrobený alkoholovou fermentací ze surovin hospodářského původu ze zkvasitelných surovin a jeho následnou destilací je zakázané použit při zpracování na alkohol a jiné požívatelné tekutiny, farmaceutické a kosmetické prostředky a další použití ve zdravotnictví (Vyhláška ministerstva financí Slovenské republiky, 2011).

6.2. Výroba lihu

Výroba lihu na Slovensku podléhá v zákonu číslo 467/2002. Osoba, která chce vyrábět či upravovat líh musí mít povolení od ministerstva. Ministerstvo vydává povolení do 30 dnů od doručení žádosti a oznámí to Celnímu ředitelství Slovenské republiky (Zákon o výrobě a uvádění lihu na trh, 2002).

Výrobce lihu při jeho výrobě je povinen použít jen takové suroviny a technické zařízení které odpovídají zdravotním kvalitativním požadavkům. Výrobce či jiný zpracovatel lihu je povinen vést o výrobě lihu podrobnou evidenci. Výrobce si stanoví svého uvedeného zástupce, kterým je fyzická osoba, která odpovídá za odborné provozování lihovarnického závodu (Zákon o finanční správě, 2019).

Ministerstvo nevydá povolení, jestliže žadatel má přímou či nepřímou majetkovou účast převyšující 10 %. Právnická osoba nesmí mít vůči celnímu úřadu či jinému státnímu orgánu daňový či jiný nedoplatek (Zákon o výrobě a uvádění lihu na trh, 2002).

Ministerstvo vede databázi údajů, které obsahuje registr vydaných povolení, registr povolení, které zanikly, registr povolení, které byly ministerstvem odňaté. Výrobce je povinný oznámit ministerstvu jakoukoli změnu údajů uvedených v žádosti a to do 15 dnů od doby kdy došlo ke změně údajů a doložit doklady prokazující změnu. V případě že se výrobce rozhodne ukončit svůj lihovarnický závod je povinen tuto skutečnost nahlásit 15 dní před skončením činnosti ministerstvu (Zákon o výrobě a uvádění lihu na trh, 2002).

6.2.1. Výroba konzumního lihu

Vyrábět líh z pěstitelského pálení ovoce může právnická osoba nebo fyzická osoba která obdržela na základě žádosti povolení od ministerstva. Líh vyrobený v lihovaru na pěstitelské pálení ovoce je určený na vlastní spotřebu pěstovatelé a nesmí být předmětem dalšího prodeje a ani jiného obchodu (Zákon o výrobě a uvádění lihu na trh, 2002).

Za pěstitele se považuje fyzická osoba, která získává jinou surovinu z ovoce (líh). Výrobce v lihovaru je povinný vest evidenci o výrobě lihu, která musí obsahovat jméno a příjmení, místo trvalého pobytu, datum dodání suroviny na výrobu lihu, množství a druh dodané suroviny a množství vyrobeného lihu který byl odevzdán pěstiteli (Zákon o výrobě a uvádění lihu na trh, 2002).

Výrobce je povinný vést tuto evidenci po dobu minimálně 5 let od konce kalendářního roku ve kterém proběhla výroba lihu (Zákon o výrobě a uvádění lihu na trh, 2002).

6.3. Soukromá výroba destilátů

Soukromou výrobu destilátu může vykonávat fyzická osoba která dovršila 21 roků věku, nebyla odsouzena za trestný čin a nebyla uznána vinnou ze spáchání přestupku za poslední 3 roky (Zákon o výrobě a uvádění lihu na trh, 2002).

Soukromý výrobce lihu může vyrobit destilát obsahující méně než 86 % etylalkoholu v 25 litrech na fyzickou osobu v 1 kalendářním roce. Pokud žije více fyzických osob splňujících podmínky pro soukromou výrobu destilátu objem se posuzuje pro celou domácnost společně. Soukromá výroba destilátu nesmí překročit 100 litrů na 1 fyzickou osobu za rok (Zákon o výrobě a uvádění lihu na trh, 2002).

Soukromou výrobu destilátů je možné vykonávat v místě trvalého pobytu fyzické osoby nebo v místě kde se nachází zahrada či ovocný sad, ke které má osoba vlastnické právo či jiné právo zakládající užívání tohoto pozemku. Tento destilát nesmí být předmětem prodeje ani jiného obchodu (Zákon o výrobě a uvádění lihu na trh, 2002).

Fyzická osoba, která chce provozovat soukromou výrobu je povinna oznámit tuto skutečnost do 15 dnů od pořízení destilačního zařízení ministerstvu. Ministerstvo vede evidenci soukromých výrobců destilátů (Zákon o finanční správě, 2019).

6.4. Kontrola výrobců lihu

Ministerstvo vykonává kontrolu dodržování povinností ustanovených zákonem u výrobců, u soukromého výrobce destilátu a fyzické osoby vyrábějící destilát. Zaměstnanci ministerstva mají pověření na výkon této kontroly (Zákon o výrobě a uvádění lihu na trh, 2002).

Mají oprávnění vstupovat do prostoru lihovarnického v závodu, vyžádat si od výrobců doklady a potvrzení které prokazují že v čase kontroly splňují podmínky podle zákona. U soukromých výrobců destilátů mají právo vyžadovat si doklady a informace o podmínkách vydání povolení a vyžádat si doklady a informace které prokážou že fyzická osoba která vyrábí destilát splňuje podmínky pro soukromou výrobu destilátu (Zákon o výrobě a uvádění lihu na trh, 2002).

Zaměstnanec ministerstva, který provádí kontrolu je povinen předložit před začátkem kontroly služební průkaz, pověření na výkon kontroluje a umožnit výrobci lihu být přítomen při výkonu kontroly (Zákon o finanční správě, 2019).

Výrobce má právo předkládat důkazy po celou dobu výkonu kontroly posílat písemné námitky proti postupu pověřeného zaměstnance ministerstva. Pokud je při kontrole zjištěn líh, který není výrobce schopen prokázat jeho původ může mu být odebrána licence na výrobu lihu či udělena pokuta (Zákon o finanční správě, 2019).

6.5. Denaturace lihu

Denaturace lihu na Slovensku může probíhat v podnicích, které jsou vybaveny technickým zařízením, které zabezpečí, že nebude docházet k nedovolenému odběru lihu určeného na denaturaci. Denaturovaný líh musí splňovat podmínku, že se jedná o bez vodou a čirou tekutinou, která je obarvená podle použitého denaturačních prostředků (Vyhláška o povolených denaturačních prostředcích a ustanovených množstvích na denaturaci lihu, 2011).

Denaturovaný líh nesmí obsahovat usazeniny a mechanické nečistoty a zapáchá po použitém denaturačních prostředků. Všeobecně denaturovaný líh je určený na všeobecné použití. Ne všeobecnou denaturaci lihu je možné použít líh s obsahem alkoholu (Vyhláška o povolených denaturačních prostředcích a ustanovených množstvích na denaturaci lihu, 2011).

6.5.1 Všeobecná denaturace lihu

Na obecnou denaturaci lihu je možné použít líh s obsahem alkoholu minimálně 80 %, bezvodý líh, úkapy, dokapy a přiboudlinu. O líh s obsahem alkoholu minimálně 80 % se jedná o etylalkohol vyrobený chemickou syntézou (neboli syntetický líh) (Vyhláška o povolených denaturačních prostředcích a ustanovených množstvích na denaturaci lihu, 2011).

Bezvodý líh je takový, který je vyrobený dehydratací všech druhů lihu a obsahuje minimálně 99,7 % etylalkoholu. Úkapem se rozumí směs aldehydů a jiných těkavých složek s nižším bodem varu než etylalkohol s obsahem 93,1 % (Zákon o výrobě a uvádění lihu na trh, 2002).

Dokapy vznikají stejným způsobem jako úkapy, akorát obsahují etylalkohol minimálně 88 %. Tyto produkt vznikají při výrobě lihu přímo z pár při rafinaci lihu, dehydrataci lihu, či při zpracování surového lihu v rafinerii (Zákon o výrobě a uvádění lihu na trh, 2002).

Přiboudlina je směs vyšších alkoholů, které obsahují maximálně 15 % etylalkoholu. Vzniká při alkoholovém kvašení a nelze ji použít pro potravinářské účely (Cojeco.cz, 2004)

6.5.2. Zvláštní denaturace lihu

Na zvláštní denaturaci lihu je možné využít líh rafinovaný, rafinovaný líh technický, syntetický líh, bezvodý líh s obsahem alkoholu minimálně 99,7 %, úkapy a dokapy (Zákon o výrobě a uvádění lihu na trh, 2002).

Rafinovaný líh je vyrobený ze surového lihu nebo fermentací surovin zemědělského původu a jejich destilací. Právě rafinovaný líh zemědělského původu je určen na zpracování na lihoviny a jiné poživatiny, farmaceutika, kosmetické prostředky a k použití ve zdravotnictví (Vyhláška o povolených denaturačních prostředcích a ustanovených množstvích na denaturaci lihu, 2011).

Rafinovaný líh technický je vyroben obdobným způsobem jako líh rafinovaný. Je určen na technické účely a je zakázáno ho používat na výrobu lihovin, farmaceutik, kosmetické prostředky a použití ve zdravotnictví (Nanobala, 2024).

Syntetický líh prochází chemickou syntézou a je vyroben z celulózy. Tento líh není možné použít na výrobu lihovin (Zákon o výrobě a uvádění lihu na trh, 2002).

Pokračovat budeme prozkoumáním a zjištěním výběru spotřební daně z lihu a kontroly lihu v ČR. Bude zjištěno kolik se vybralo na spotřební dani z lihu a kolik bylo provedeno kontrol lihu v ČR.

7. VÝBĚR SPOTŘEBNÍ DANĚ Z LIHU A KONTROLA LIHU V ČR

Výběrem spotřební daně z lihu je pověřena od 1.1.1993 celní správa ČR. V roce 1993 se řídla celní správa zákonem 587/1992 Sb. o spotřebních daních. Tento zákon byl během let několikrát novelizován a cílem úpravy zákona bylo přiblížení a navázání právní úpravy ČR a právní úpravy v EU. V současné době se při výběru spotřební daně z lihu celní správa řídí zákonem 353/2003 Sb. o spotřebních daních (dále jen SPD) (Celní správa ČR, 2024).

7.1. Sazba spotřební daně z lihu

Hlavní měrnou jednotkou při vyměřování spotřební daně z lihu je líh, kde jeho množství je uvedeno v hektolitrech. Základní sazba daně činí 35 500 Kč za 1 hektolitr lihu (Celní správa ČR, 2024).

Výjimkou spotřební daně z lihu je líh, který je obsažený v destilátech z pěstitelského pálení. Množství lihu z pěstitelského pálení nesmí překročit 30 litrů ethanolu neboli lihu. Pokud tuto hranici překročí, zdaní se sazbou spotřební daně z lihu, tedy 17 800 Kč za 1 hektolitr dle zákona o lihu (Celní správa ČR, 2024).

7.2. Vývoj příjmů z výběru SPD z lihu

Tabulka 1: Vybraná spotřební daň z lihu za období 2013–2023

Rok	Líh nedenaturovaný s obsahem min. 80 % alkoholu	Alkoholické nápoje	Pěstitelské pálení	Celkem
2023	21 523 695	7 700 075 396	158 251 806	7 879 850 897
2022	28 873 804	8 468 121 487	361 357 362	8 858 352 653
2021	25 945 826	8 304 859 151	431 050 410	8 761 855 387
2020	50 731 234	6 313 724 700	365 811 390	6 730 267 324
2019	27 238 020	9 013 548 795	407 130 581	9 447 917 396
2018	39 262 740	7 334 073 150	592 694 531	7 966 030 421

Rok	Líh nedenaturovaný s obsahem min. 80 % alkoholu	Alkoholické nápoje	Pěstitelské pálení	Celkem
2017	25 473 300	6 980 572 830	245 161 774	7 251 207 904
2016	26 501 010	6 719 009 805	366 447 796	7 111 958 611
2015	24 142 065	6 654 586 125	418 017 028	7 096 745 218
2014	23 873 025	6 311 714 880	409 124 144	6 744 712 049
2013	30 986 625	6 069 092 385	491 191 844	6 591 270 854
Celkem	324 551 344	79 869 378 704	4 246 238 666	84 440 168 714

Zdroj: Vlastní zpracování dle Výročních zpráv CS ČR

V tabulce 1 je možné vidět částky vybrané na spotřební dani z lihu v ČR a rozdělení lihu do několika podskupin tak, jak je dělí Celní správa ČR. Líh nedenaturovaný s obsahem minimálně 80 % alkoholu se nejčastěji používá ve farmaceutickém průmyslu, kde má využití jako rozpouštědlo a pomáhá při výrobě léčivých přípravků. Dále se používá v kosmetickém průmyslu, jako průmyslový čistící a dezinfekční prostředek, na výrobu laků a nátěrových hmot, v chemickém průmyslu. Jsou označeny pod kódem celní nomenklatury 220710 (Celní správa ČR, 2024).

Mezi alkoholické nápoje Celní správa ČR řadí alkoholické nápoje, ve kterých je líh obsažen jako hlavní a základní složka, která dává těmto nápojům alkoholický charakter Jsou označeny pod kódem celní nomenklatury 220810. Patří sem například vodka, whisky, gin, rum, kde se obsah lihu pohybuje mezi 40 až 60 procenty alkoholu (Celní správa ČR, 2024).

Jiné alkoholické nápoje neboli nápoje z pěstitelského pálení obsahují líh maximálně do 80 %. Jsou označeny pod kódem celní nomenklatury 220820. Tento líh je obsažený v ovocných destilátech z pěstitelského pálení. Ovocné destiláty, které sem spadají jsou vyráběny destilací ovocných surovin jako jsou například švestky, hrušky, jablka, meruňky, třešně a další ovoce. Líh obsažený v těchto nápojích dává destilátům charakteristickou chuť a vůni (Ministerstvo zemědělství ČR, 2024)

7.2.1. Analýza vývoje příjmů z lihu

Celkem za sledované období 10 let bylo v České republice vybráno celní správou na spotřební dani z lihu 84,44 miliardy Kč, jak je možné vidět v Tabulce 1. Nejvíce se vybralo na spotřební

dani z alkoholických nápojů. Za posledních 10 let stát inkasoval z tohoto lihu 79,87 miliardy (Výroční zprávy CS ČR, 2012–2022).

V roce 2020 je možné vidět zvýšení vybrané daně z lihu nedenaturovaného s obsahem minimálně 80 % alkoholu. Důvodem tohoto zvýšení inkasa z nedenaturovaného lihu je celosvětová pandemie Covid-19. Důsledkem této zdravotnické krize se zvýšila poptávka po dezinfekčních prostředcích, a tudíž i po nedenaturovaném lihu, jelikož se používá k dezinfekci (Výroční zprávy CS ČR, 2012–2022).

V tomto roce výběr daně z nedenaturovaného lihu se zvýšil téměř o dvojnásobek než v roce 2019. Naopak v tomto roce došlo k poklesu výběru daně z alkoholických nápojů, protože v roce 2020 byly z důvodu celostátní uzávěry zavřeny hospody a restaurace. Inkaso z daně z alkoholických nápojů v tomto roce činilo propad na 6,3 miliardy Kč oproti roku 2019 kdy inkaso daně z alkoholických nápojů činilo téměř 9,1 miliardy Kč (Výroční zprávy CS ČR, 2012–2022).

Od roku 2021 se inkaso začalo opět zvedat nahoru ovšem doposud nedosáhlo hodnot stejných jako před krizí Covid-19. V roce 2023 se hodnota inkasa zastavila na hodnotě 7,7 miliardy Kč což je oproti roku 2019 o 1,4 miliardy méně (Výroční zprávy CS ČR, 2012–2022).

V roce 2023 je možné vidět zásadní propad v příjmech z lihu v pěstitelském pálení. V tomto roce inkaso daně bylo na nejnižší hodnotě za sledované období. Vybraná částka činila pouze 158 milionů Kč. Důvodem byl celostátní hospodářský propad a hospodářská recese. Naopak nejvyšší částka vybraná z pěstitelského pálení byla v roce 2018 kdy inkaso daně činilo téměř 600 milionů Kč. V roce 2018 byla ČR na svém ekonomickém vrcholu, což se promítlo i do výběru daně z lihu (Výroční zprávy CS ČR, 2012–2022).

7.3. Vyměřené nároky na vrácení spotřební daně z lihu

Tabulka 2: Vyměřené nároky na vrácení daně z lihu za období 2013–2023

Rok	Líh nedenaturovaný s obsahem min. 80 % alkoholu	Alkoholické nápoje	Pěstitelské pálení	Celkem
2023	29 349	9 312 216	-	9 341 565
2022	4 563 055	36 752 778	10 692	41 326 525
2021	42 252	18 812 100	-	18 854 352

Rok	Líh nedenaturovaný s obsahem min. 80 % alkoholu	Alkoholické nápoje	Pěstitelské pálení	Celkem
2020	302 507	17 800 096	-	18 102 603
2019	33 915	28 325 580	5 148	28 364 643
2018	50 160	16 507 200	858	16 558 218
2017	88 635	12 328 245	65 780	12 482 660
2016	158 175	21 355 050	14 443	21 527 668
2015	80 370	16 233 600	-	16 313 970
2014	116 565	11 513 715	37 180	11 667 460
2013	219 735	26 678 280	193 622	27 091 637
Celkem	5 684 718	215 618 860	327 723	221 631 301

Zdroj: Vlastní zpracování dle Výročních zpráv CS ČR

V tabulce 2 jsou vyměřené nároky CS ČR na vrácení daně z lihu na základě kontrol. Nárok na vrácení spotřební daně z lihu vzniká plátci v okamžiku kdy, prokáže že líh byl propuštěn mimo území Evropské unie nebo že byl uveden zpět do režimu podmíněného osvobození od daně. Tato daň může být vrácena jenom provozovateli daňového skladu jenž líh uvedl do volného daňového oběhu (Zákon o spotřebních daních, 2003).

Celkem za období posledních deseti let vznikl nárok na vrácení zaplacené spotřební daně v hodnotě 221,6 milionů Kč, jak je patrné v tabulce 2. Největší podíl na tomto výsledku mají alkoholické nápoje. Za období od 2013 do 2023 vznikl provozovatelům daňového skladu nárok na vrácení daně z lihu ve výši 215,6 milionu Kč. Nejvyšší hodnota byla spočítána v roce 2022 kdy v tomto roce činil nárok na vrácení daně ve výši 36,7 milionu Kč. Nejčastějším případem jsou alkoholické nápoje, protože jsou přemísťovány mezi daňovými sklady anebo jsou vraceny zpět provozovatelům daňového skladu (Výroční zprávy CS ČR, 2012–2022).

Naopak u pěstitelského pálení došlo v několika letech (2023, 2021, 2020, 2015) k nulovému nároku na vrácení spotřební daně. A v dalších letech byly částky, které mohli provozovatelé

nárokovat na vrácení téměř zanedbatelné, protože se pohybovaly v nízkých hodnotách (Výroční zprávy CS ČR, 2012–2022).

U lihu nedenaturovaném s obsahem minimálně 80 % alkoholu měli provozovatelé nárok na vrácení daně téměř celkem 5,7 milionu Kč za období posledních 10 let. Nejvyšší částka, kterou provozovatelé nárokovali zpět byla v roce 2022, kdy tato částka přesáhla hodnotu 4,5 milionu Kč. To bylo zapříčiněno větším vývozem do 3. zemí. Naopak nejnižší hodnota byla zaznamenána v roce 2023, kdy tato suma nepřesáhla hodnotu 30 000 Kč (Výroční zprávy CS ČR, 2012–2022).

7.4. Daňové kontroly lihu

Ke zjištění a prověření daňového základu nebo jiných potřebných okolností slouží daňová kontrola. Tato kontrola je provádění na základě daňového řádu příslušníky celní správy ČR. Za jednu daňovou kontrolu se považuje jedna konkrétní daň v tomto případě spotřební daň z lihu na jeden daňový subjekt. V následující tabulce 3 jsou uvedeny počty provedených daňových kontrol CS ČR a počet kontrol ukončených s rozdílem, za období 10 let. (Výroční zpráva Celní správy, 2022).

Tabulka 3: Počty daňových kontrol lihu

Rok	Celkem	Ukončeno s rozdílem	
		Počet	Změna daň. povinnosti v mil. Kč
2022	7	3	0,01
2021	18	13	1,5
2020	12	10	3,2
2019	17	14	0,9
2018	29	20	12,8
2017	25	12	0
2016	32	20	9,6
2015	36	25	62,9
2014	47	26	9,1

Rok	Počet kontrol	Ukončeno s rozdílem	
		Počet	Změna daň. povinnosti v mil. Kč
2013	7	2	4,5
2012	14	13	1,01
Celkem	244	158	106

Zdroj: Vlastní zpracování dle Výročních zpráv CS ČR

V roce 2017 bylo provedeno celkem 25 daňových kontrol týkajících se lihu. V tomto roce jakožto jediném ve sledovaném období je možné vidět, že i přes zjištěných 12 kontrol ukončených s rozdílem v daňové povinnosti nebyla změněna daňová povinnost žádnému daňovému subjektu. Důvodem byly nepřesnosti v daňových přiznáních, které neměly vliv na změnu výše daňové povinnosti. Nejvíce provedených kontrol bylo v roce 2014, kdy pracovníci celní správy provedli 47 kontrol a z toho u 26 subjektů byl zjištěn rozdíl v daňovém přiznání. Právě v tomto roce, jak je možné vidět v tabulce 3, celníci změnili či doměřili daň v celkové výši 9,1 milionů Kč (Výroční zprávy CS ČR, 2012–2022).

Nejvyšší změnu v daňové povinnosti provedli celníci v roce 2015, kdy změnili daňovou povinnost subjektům ve výši téměř 63 milionů Kč. Je možné vidět, že v roce 2022 bylo provedeno nejméně kontrol, ze kterých byla doměřena jedna z nejnižších hodnot. Celkem za období od roku 2012 do roku 2022 bylo provedeno celkem 244 daňových kontrol, z toho jich bylo 158 ukončeno s rozdílem v daňové povinnosti a celníci za toto období doměřili daňovou povinnost ve výši 106 milionů Kč. (Výroční zprávy CS ČR, 2012–2022).

7.5. Odhalené případy porušení zákona

V následující tabulce 4 bude ukázán přehled zjištěných případů porušení zákona odhalených CS ČR při prováděných kontrolách. Data jsou rozdělena dle rozdělení CS ČR a také je zde uvedené množství litrů lihu (alkoholu), které byly odhaleny při kontrolách. V rámci kontrolní činnosti celní správy ČR provádějí zaměstnanci CS kontrolu všech předmětů spotřební daně. Mezi ně patří také líh. Pro tyto účely kontroly se líh rozděluje na alkohol (líh) a na lihoviny (destiláty a likéry). Těchto kontrol se mohou zúčastnit také příslušníci Policie ČR, Krajských hygienických stanic, Státní zemědělské a potravinářské inspekce atd. (Výroční zprávy CS ČR, 2012–2022).

Tabulka 4: Přehled zjištěných případů porušení zákona

Rok	Počet případů	Předpokládaný únik v Kč	Množství v litrech	Počet případů	Předpokládaný únik v Kč	Množství v litrech
	Alkohol (líh)			Lihoviny (destiláty, likéry)		
2022	37	175 473	1 838	557	2 358 498	18 604
2021	25	66 747	2 056	545	4 178 916	19 942
2020	13	12 326 816	30 587	616	5 853 450	18 447
2019	24	53 147 604	150 502	560	2 155 430	19 408
2018	15	18 860 758	59 980	497	1 805 459	17 785
2017	16	30 055 396	89 213	485	1 540 579	14 807
2016	7	21 422 161	60 343	824	2 829 044	35 881
2015	4	8 217 446	29 147	818	8 762 773	78 442
2014	9	477 142	2 109	792	3 448 735	32 073
2013	7	279 970	1 112	601	4 282 727	46 856
2012	45	1 481 754	7 296	894	31 629 069	7 296
Celkem	202	146 511 267	434 183	7 189	68 844 680	309 541

Zdroj: Vlastní zpracování dle Výročních zpráv CS ČR

Celní správa provádí několikrát do roka kontrolu přeprav a prodeje vybraných výrobků. Mezi ně patří i líh, destiláty a likéry. Každá akce má své specifické pojmenování. Při každé kontrole se kontroluje dodržování platné legislativy a v případě porušení zákona se vyčíslí hodnota nezdaněného zboží, které bylo zabaveno a také množství vyčíslené v litrech. Uvedený únik v Kč je hodnota spotřební daně, daně z přidané hodnoty a cla (Výroční zpráva Celní správy ČR, 2018).

Celkem za sledované období odhalila Celní správa ČR 202 případů porušení zákona při zdanění alkoholu (lihu). Během toho bylo zjištěno celkové množství 434 183 litrů v celkové hodnotě 146,5 milionů Kč. Nejvíce provedených kontrol proběhlo v roce 2012 kdy celníci provedli 45 kontrol. Z těchto kontrol odhalili daňový únik v hodnotě 1,481 milionů Kč a celkové množství 7 296 litrů alkoholu. Za období od roku 2012 do roku 2022 odhalili nejvyšší daňový únik v roce 2019, když při kontrolách objevili nezdaněný alkohol v celkové výši 53,1 milionů Kč v množství 150,5 litrů alkoholu (Výroční zprávy CS ČR, 2012–2022).

Nejnižší výsledek z kontrol byl zjištěn v roce 2021 kdy i přes větší počet kontrol byl nejmenší daňový únik. Počet provedených kontrol v letech 2020 a 2021 byl z velké části ovlivněn pandemií Covid-19. Celní správa měla v těchto letech několik dalších specifických úkolů zadaných od Vlády ČR jako například kontrola a hlídání hranic okresů (Výroční zprávy CS ČR, 2012–2022).

V oblasti kontroly a odhalování daňových úniků v oblasti lihovin tedy destilátů a likérů bylo provedeno celkem 7 189 kontrol. Z těchto kontrol lihovin bylo odebráno celkem 309 541 litrů a celkový daňový únik činil 68,8 milionů Kč. Nejvíce kontrol bylo provedeno v roce 2012 kdy byl zjištěn daňový únik v hodnotě 31,63 milionů Kč a zabaveno 7 296 litrů lihovin. I když v tomto roce se jednalo nejvyšší daňový únik bylo zjištěno nejnižší zabavené množství lihovin v litrech. V posledním sledovaném roce 2022 bylo provedeno 557 případů v celkové hodnotě daňového úniku 2,35 milionů Kč (Výroční zprávy CS ČR, 2012–2022).

7.6. Kontrola výroby a úprav lihu

Kontrolu výroby a úprav lihu provádí Celní správa v rámci nefiskální kontroly. V rámci dodržování podmínek povolení jsou kontrolovány všechny zásady a povinnosti při výrobě a úpravě lihu (Výroční zpráva Celní správy, 2018).

Na obrázku 1 je možné vidět počet provedených kontrol výroby a úprav lihu za posledních 7 let. Nejvíce kontrol bylo provedeno v roce 2016 kdy bylo ukončeno s rozdílem, tedy odchylkou od normálu. Celkem jich bylo provedeno přes 10 000 a 697 z nich byly ukončeny s rozdílem. Postupem času se počet snížil na hodnotu okolo 4 000 kontrol ročně. Od roku 2017 je počet kontrol ukončených s rozdílem téměř zanedbatelný a pohybuje se okolo 1 % jak je patrné z obrázku 1 (Výroční zprávy CS ČR, 2016–2022).

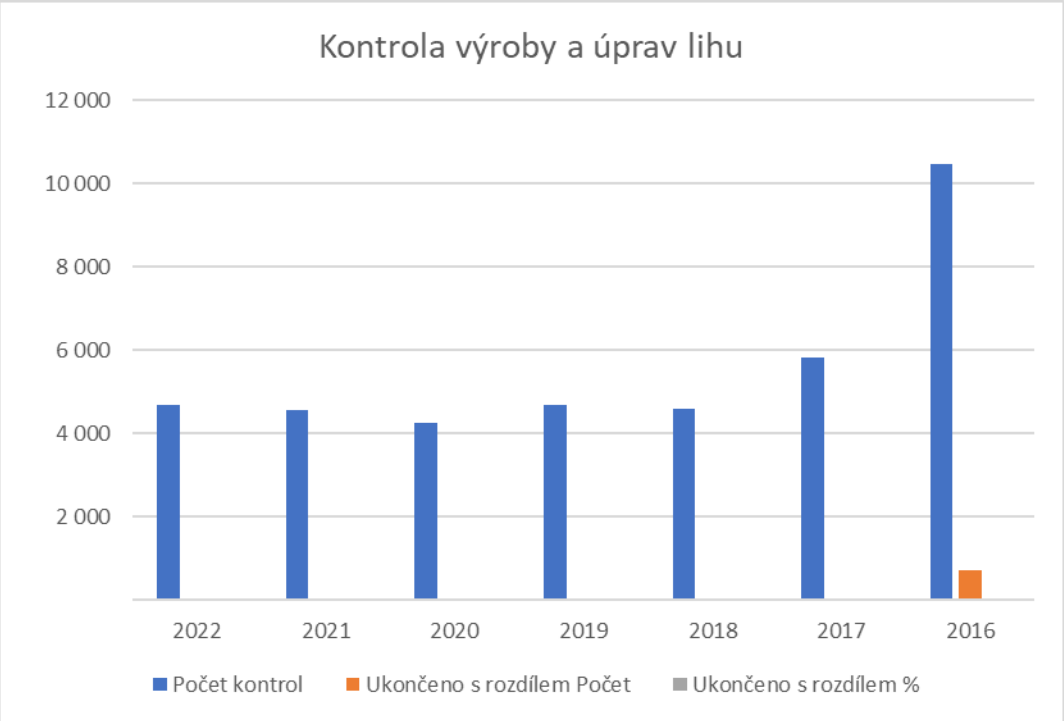

Obrázek 1: Počet provedených kontrol lihu

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat z Výročních správ CS ČR

V následující kapitole bude věnována pozornost výběru spotřební daně z lihu na Slovensku. Důležitou součástí bude také tabulka s celkovou vybranou spotřební daní z lihu na Slovensku a vybrané pokuty při kontrole lihu.

8. VÝBĚR SPOTŘEBNÍ DANĚ Z LIHU A KONTROLA LIHU NA SLOVENSKU

8.1. Sazba spotřební daně z lihu

Hlavní měrnou jednotkou při vyměřování spotřební daně z lihu líh, kde jeho množství je uvedeno v hektolitrech. Základní sazba daně činí 1 490,40 eur za 1 hektolitr lihu. Snížená sazba spotřební daně z lihu činí 745,20 eur za 1 hektolitr (Finanční správa SR, 2024).

Snížená sazba spotřební daně z lihu se uplatňuje na líh, který je vyrobený v lihovarnickém závodě, který slouží na pěstitelské pálení ovoce. Avšak množství vypáleného lihu nesmí překročit hranici 43 litrů na jednoho pěstitele ovoce a jeho domácnost na daňovém území. To vše za 1 výrobní období (Finanční správa SR, 2024).

8.2. Vývoj příjmů z výběru spotřební daně z lihu

Od roku 2001 do roku 2011 zveřejňovala Celní správa SK a Daňová správa SK svoje výroční zprávy. Od roku 2012 došlo ke změně spočívající ve spojení těchto dvou složek a od tohoto roku vychází pod výročními zprávami Finanční správy (Finanční správa SK, 2024). V následující tabulce 5 je výběr spotřební daně z lihu na Slovensku. Částky jsou uvedeny jak v eurech, tak jsou přepočteny na české koruny.

Tabulka 5: Vybraná spotřební daň z lihu na Slovensku 2013–2023

Rok	Celkem v Eur (v tis.)	Celkem v CZK (v tis. Eur) (1 euro = 25 CZK)
2023	271 405	6 785 125
2022	224 268	5 606 700
2021	214 793	5 369 825
2020	207 255	5 181 375
2019	219 427	5 485 675
2018	221 068	5 526 700

Rok	Celkem v Eur (v tis.)	Celkem v CZK (v tis. Eur) (1 euro = 25 CZK)
2017	212 778	5 319 450
2016	208 493	5 212 325
2015	204 588	5 114 700
2014	200 958	5 023 950
2013	200 728	5 018 200
Celkem	2 114 356	52 58 900

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Ministerstva financí SR

8.2.1. Analýza vývoje příjmů ze spotřební daně

Na Slovensku se za sledované období vybralo celkem 2,1 miliardy Eur, což v přepočtu na české koruny při kurzu 1 euro = 25 Kč činí 52,9 miliardy Kč. Největší inkaso spotřební daně z lihu bylo v roce 2023, kdy vybraná spotřební daň z lihu činila 271,4 milionů Eur což v přepočtu bylo bezmála 6,79 miliardy Kč jak je možné vidět v tabulce 5. Téměř shodný výsledek vykázala celní správa Slovenské republiky za roky 2013 a 2014. V těchto dvou letech výběr daně činil 200 milionů eur, když v roce 2013 to bylo 200,7 milionů eur a v roce 2014 200,9 milionů eur (Vlastní zpracování dle Ministerstva Financí SR, 2024).

Od roku 2015 se vybraná spotřební daň z lihu postupně zvyšovala. Až v roce 2019 zaznamenala propad, který činil přes 2 miliony eur. Tento propad pokračoval i v roce 2020 a 2021. Propad byl způsobený celosvětovou krizí Covid-19, který postihl ekonomiku Slovenské republiky a snížil prodej lihu na Slovensku, a tudíž i vybranou spotřební daň. Od roku 2022 se ekonomika Slovenska začala opět probouzet a inkaso spotřební daně z lihu opět začalo stoupat na hodnoty před krizí Covid-19 (Vlastní zpracování dle Ministerstva Financí SR, 2024).

Na obrázku 2 je možné vidět trend vývoje příjmů ze spotřební daně z lihu na Slovensku od roku 2012 do roku 2023. V roce 2022 bylo vybráno celkem 224,3 milionů eur což bylo doposud nejvyšší inkaso spotřební daně. Až v roce 2023 byl tento rekord překonán, kdy

vybraná daň činila rekordních 271,4 milionů eur, což je nejlepší výsledek za sledované období od roku 2013 do roku 2023 (Vlastní zpracování dle Ministerstva Financí SR, 2024).

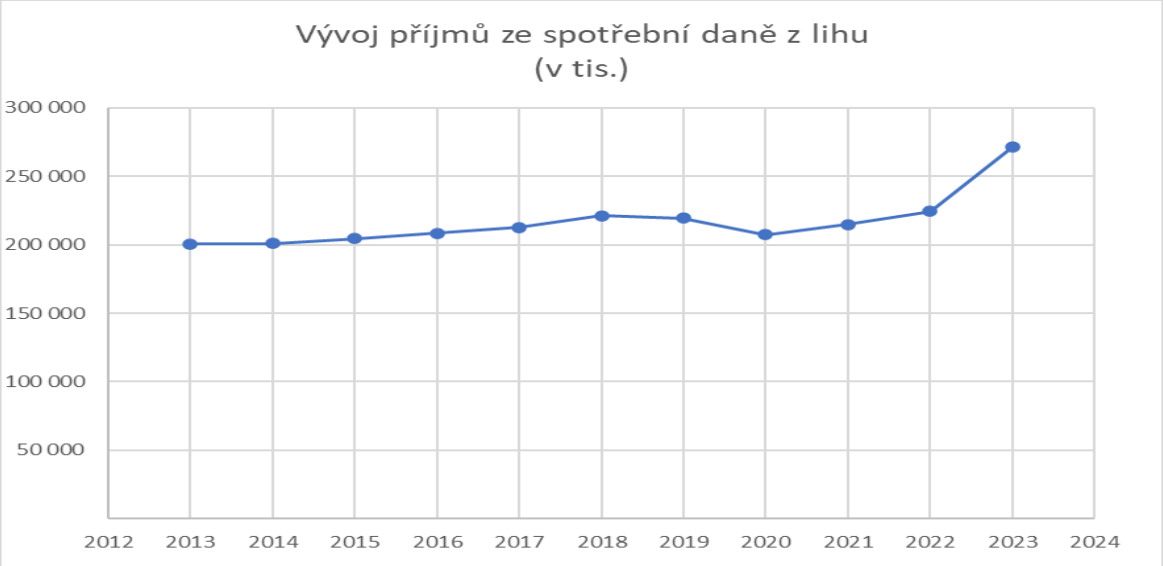

Obrázek 2: Vývoj příjmů ze spotřební daně z lihu

Zdroj: vlastní zpracování dle dat Ministerstva financí SR

8.3. Vybrané pokuty při kontrole lihu

Osoby, které produkují, upravují či jiným způsobem zasahují do oběhu lihu na Slovensku mají povinnost hlášení o množství lihu. Toto hlášení se podává zpětně za měsíc do 25. dne měsíce. Na základě této povinnosti celní úřady na Slovensku provádějí kontrolu výroby a úpravy lihu. V rámci kontrol jsou často zjištěny nedostatky při výrobě či úpravě lihu. Dále jsou často zjištěny nedostatky v rámci výběru spotřební daně z lihu. Při kontrolách dochází k tomu, že následně po kontrole jsou uloženy pokuty (BHIT CZ, 2011).

Tabulka 6: Vybrané pokuty při kontrole lihu

Rok	Počet kontrol	Celkem v Eur	Celkem v CZK
2022	751	100 566	2 514 160
2021	866	141 814	3 545 350
2020	2 008	261 521	6 538 036
2019	2 091	297 537	7 438 432
2018	2 185	212 443	5 311 074
2017	1 886	8 404 009	210 100 220

Rok	Počet kontrol	Celkem v Eur	Celkem v CZK
2016	1 837	339 398	8 484 955
2015	1 846	172 943	4 323 575
2014	1 795	20 527 168	513 179 194
2013	1 548	257 728	6 443 203
Celkem	16 813	30 715 127,90	7678 198

Zdroj: Vlastní zpracování dle výročních zpráv Finanční správy Slovenska

8.3.1. Analýza vývoje počtu kontrol a uložených pokut

V tabulce 6 jsou uvedeny počty provedených kontrol celní správou Slovenska za období od roku 2013 do roku 2022. Za toto období bylo provedeno celkem 16 813 kontrol. Z těchto kontrol bylo vybráno celkem 30 715 128 EUR. V přepočtu na české koruny tato suma činí celkem 767 878 198 Kč při kurzu 1 EUR = 25 Kč. Nejvíce provedených kontrol bylo v roce 2018 kdy bylo provedeno 2 185 kontrol, jak je patrné z tabulky 6 (Vlastní zpracování dle Ministerstva Financí SR, 2024).

I když v tomto roce bylo provedeno nejvíce kontrol suma pokut uložených při kontrolách nedosahovala sumě vybraných pokut v roce 2014, kdy bylo vybráno přes 20,5 milionů eur. Nejméně kontrol bylo provedeno v posledním sledovaném roce tedy v roce 2022 kdy počet kontrol činil 751 a suma uložených pokut byla nejnižší ve sledovaném období. Jak je možné vidět v tabulce 6 nejvíce prováděných kontrol bylo v letech od roku 2018 do roku 2020. (Vlastní zpracování dle Ministerstva Financí SR, 2024).

V rámci celkového počtu provedených kontrol lihu bylo nejvíce kontrol zaměřených na líh v alkoholických nápojích. Právě v této oblasti udělila celní správa Slovenska nejvíce pokut v dodržování právních předpisů. Jak je možné vidět v tabulce 6 počty kontrol se od roku 2013 zvyšovali. (Vlastní zpracování dle Ministerstva Financí SR, 2024).

Tento růstový trend v počtu provedených kontrol skončil v roce 2020. V následujících letech výrazně poklesl počet provedených kontrol více jak o polovinu. S tímto poklesem provedených kontrol poklesl také výběr pokut vybraných z kontrol také téměř o polovinu (Vlastní zpracování dle Ministerstva Financí SR, 2024).

V poslední kapitole bude věnována pozornost komparaci ČR a Slovenska, jejich výběru spotřební daně z lihu, počtům provedených kontrol a zhodnocení zjištěných výsledků.

9. KOMPARACE ČESKÉ REPUBLIKY A SLOVENSKA

9.1. Sazba spotřební daně z lihu

Jako první bude porovnána sazba spotřební daně z lihu. Základní sazba daně na líh činí v České republice 35 500 Kč za hektolitr. Na Slovensku základní sazba daně činí 1 490,4 eur za hektolitr. Pro lepší porovnání obou hodnot bude základní sazba daně na Slovensku převedena na české koruny při kurzu 1 euro = 25 korun českých (Vlastní zpracování dle zjištěných dat, 2024).

Po převedení na české koruny činí sazba daně na Slovensku 37 260 Kč za 1 hektolitr. V porovnání s Českou republikou je na Slovensku základní sazba daně vyšší o 1 760 Kč na 1 hektolitr. Avšak v České republice došlo v roce 2023 ke schválení daňového balíčku, který mimo jiné obsahuje zvyšování spotřební daně z lihu od roku 2024 (Vlastní zpracování dle zjištěných dat, 2024).

Sazba by se měla od roku 2025 zvýšit na 37 250 Kč/hl, v roce 2026 na 39 100 Kč/hl a v roce 2027 na 41 050 Kč/hl. Pokud na Slovensku během následujících dvou let nedojde ke zvýšení základní sazby lihu bude v roce 2026 v ČR spotřební daň z lihu o 3 790 Kč vyšší než na Slovensku (Vlastní zpracování dle zjištěných dat, 2024).

Snížená sazba spotřební daně z lihu činí v ČR 17 800 Kč za 1 hektolitr ethanolu. Tato snížená sazba se uplatňuje u pěstitelského pálení, kdy množství ethanolu nesmí překročit 30 litrů na jednoho pěstitele a jedno období, pokud překročí, zdaní se základní sazbou daně (Vlastní zpracování dle zjištěných dat, 2024).

Na Slovensku je snížená sazba daně uplatňována také u pěstitelského pálení, avšak hranice vyrobeného ethanolu je nastavena na 43 litrů na jednoho pěstitele a jeho domácnost na daňovém území. V případě srovnání těchto dvou zemí je možné sledovat, že na Slovensku mohou vyrobit o 13 litrů více ethanolu, a přesto stále zůstávají ve snížené sazbě daně (Vlastní zpracování dle zjištěných dat, 2024).

9.2. Výběr spotřební daně z lihu

Tabulka 7: Srovnání vybrané spotřební daně ČR a Slovensko

Rok	Česká republika	Slovensko
2023	7 879 850	6 785 125
2022	8 858 352	5 606 700
2021	8 761 855	5 369 825
2020	6 730 267	5 181 375
2019	9 447 917	5 485 675
2018	7 966 030	5 526 700
2017	7 251 207	5 319 450
2016	7 111 958	5 212 325
2015	7 096 745	5 114 700
2014	6 744 712	5 023 950
2013	6 591 270	5 018 200
Celkem	84 440 163	59 644 025

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Celní správa ČR, Finanční správa SR, 2024

V tabulce 7 je možné vidět srovnání částek vybraných na spotřební dani z lihu v České republice a na Slovensku. Částky v tabulce jsou uvedeny v tisících Kč. Spotřební daň na Slovensku je přepočtena na české koruny při kurzu 1 euro = 25 Kč. V České republice za sledované období od roku 2013 do roku 2023 vybrala Celní správa ČR celkem 84,4 miliardy Kč. Na Slovensku vybrala Celní správa za stejné období celkem 59,6 miliardy Kč jak je možné vidět v tabulce 7 (Vlastní zpracování dle zjištěných dat, 2024).

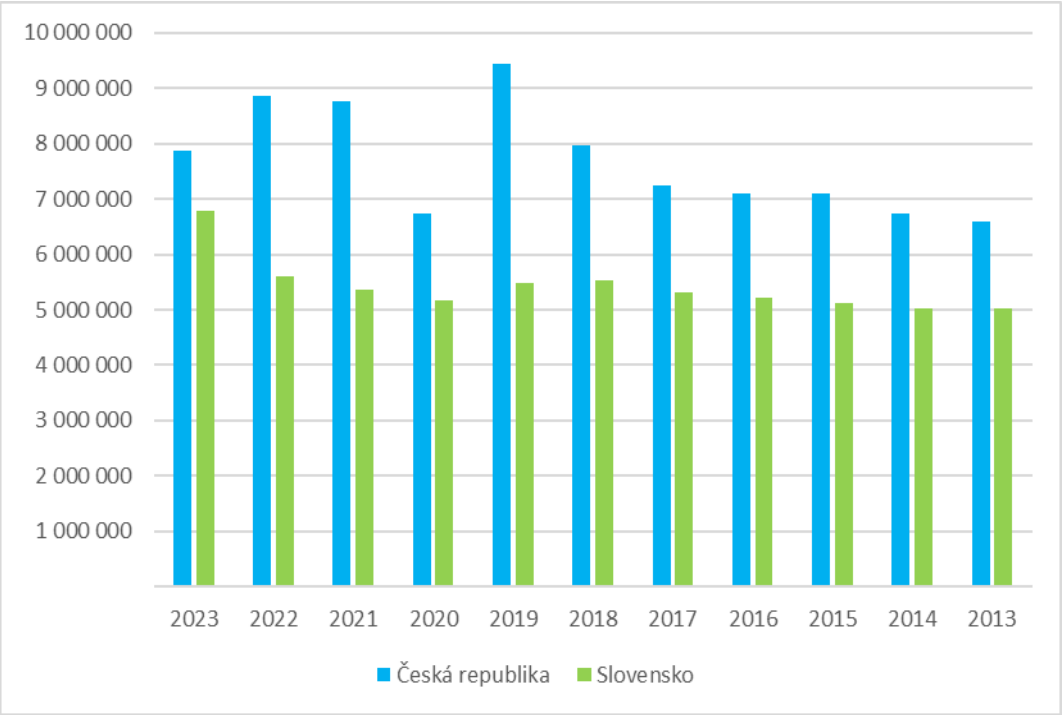

Obrázek 3: Porovnání hodnot vybrané spotřební daně v ČR a SR

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Celní správy ČR a Finanční správy SR

Z porovnání hodnot na obrázku 3 je možné vidět, že v ČR za stejné období se vybralo o 24,8 miliardy Kč více než na Slovensku. Z výsledků lze vyjádřit, že i přes nižší sazbu spotřební daně z lihu v ČR se vybralo téměř o 25 miliard více než na Slovensku. Důvodem je vyšší vyrobené množství lihu v ČR a efektivnější práce a výběr spotřební daně z lihu Celní správou ČR. Z obrázku 3 je možné vidět že nejblíže si ve vybrané spotřební dani z lihu byla ČR a Slovensko v roce 2023, kdy rozdíl vybrané daně činil pouze 1 094 725 Kč (Vlastní zpracování dle zjištěných dat, 2024).

9.3. Počet provedených kontrol lihu

Tabulka 8: Počet provedených kontrol lihu v ČR a SR

Rok	ČR	Slovensko
2022	594	751
2021	570	866
2020	629	2 008
2019	584	2 091

Rok	ČR	Slovensko
2018	512	2 185
2017	501	1 886
2016	831	1 837
2015	822	1 846
2014	801	1 795
2013	608	1 548
Celkem	6 452	16 813

Zdroj: Vlastní zpracování dle Celní správy ČR a Finanční správy SR

V tabulce 8 je přehled provedených kontrol lihu v ČR a na Slovensku. V ČR bylo provedeno celkem 6 452 kontrol lihu a na Slovensku bylo provedeno celkem 16 813 kontrol lihu. V ČR bylo provedeno nejvíce kontrol v roce 2016, kdy počet kontrol činil 822 a zatímco na Slovensku bylo nejvíce kontrol provedeno v roce 2018, kdy celkový počet činil 2 185. Z tabulky 8 vyplývá, že v celkovém porovnání v ČR bylo provedeno o 10 361 kontrol méně než na Slovensku za sledované období od roku 2013 do roku 2022 (Vlastní zpracování dle zjištěných dat, 2024).

9.4. Vybrané pokuty v rámci kontrol lihu

Tabulka 9: Vybrané pokuty při kontrolách lihu

Rok	ČR	Slovensko
2022	2 533 971	2 514 160
2021	4 245 663	3 545 350
2020	18 180 266	6 538 036
2019	55 303 034	7 438 432
2018	20 666 217	5 311 074
2017	31 595 975	210 100 220
2016	24 251 205	8 484 955
2015	16 980 219	4 323 575

Rok	ČR	Slovensko
2014	3 925 877	513 179 194
2013	4 562 697	6 443 203
Celkem	182 245 124	767 878 198

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Celní správy ČR a Finanční správy SR

V tabulce 9 je přehled pokut vybraných při kontrolách lihu Celní správou ČR a Slovenska. Pro porovnání byly pokuty vybrané na Slovensku přepočítány na CZK, kdy kurz byl 1 euro = 25 Kč. V ČR bylo na pokutách vybráno do státního rozpočtu za sledované období od roku 2013 do roku 2022 celkem 182,2 milionů Kč. Na Slovensku za stejné období bylo vybráno do státního rozpočtu celkem 767,8 milionů Kč. Z tabulky 9 vyplývá, že v porovnání těchto dvou zemí je patrné, že na Slovensku vybrali o 585,6 milionů Kč více než v ČR. Z obrázku je patrné, že podobnou částku na pokutách vybrala Celní správa ČR a SR v roce 2022, kdy suma pokut se pohybovala okolo 2,5 milionu Kč (Vlastní zpracování dle zjištěných dat, 2024).

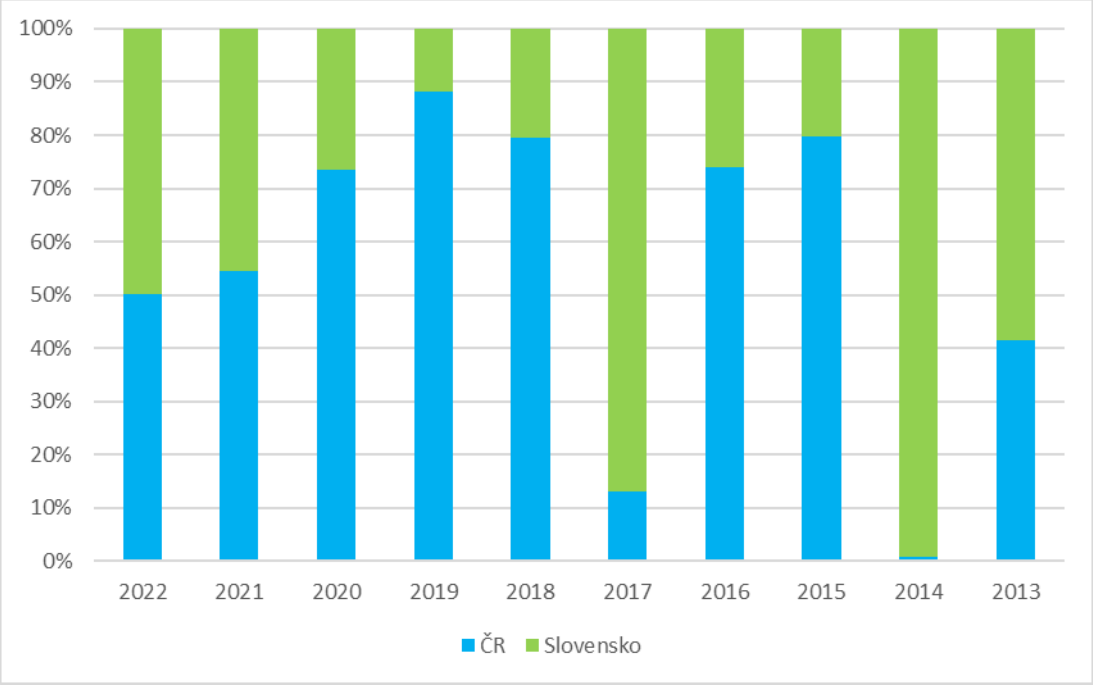

Obrázek 4: Porovnání vybraných částek na pokutách při kontrole lihu v ČR a SR

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Celní správy ČR a Finanční správy SR

ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo zhodnocení kontroly výroby, úpravy a značení lihu Celní správou ČR a zhodnocení její činnosti za období alespoň deseti let. V první části bakalářské práce byla popsána působnost Celní správy ČR na úseku kontroly výroby, úpravy a značení lihu. Dále byly popsány postupy při kontrole úpravy a značení lihu v ČR a následně také v SR. Bylo třeba charakterizovat komparativní metodu, jelikož pomocí této metody bylo srovnání provedeno.

Pomocí výročních zpráv Celní správy ČR byly vypsány a zhodnoceny postupy a závěry z kontroly výroby a úprav lihu a výběru spotřební daně z lihu. Na základě výročních zpráv Finanční správy Slovenské republiky byla provedena analýza počtu kontrol lihu a výběru spotřební daně z lihu. V závěrečné části byla provedena komparace mezi ČR a SR v oblasti kontroly, výroby lihu a výběru spotřební daně z lihu.

Na základě zjištěných dat a provedené komparaci bylo zjištěno, jak postupuje Celní správa ČR a SR. Byl analyzován vývoj příjmů do státního rozpočtu z vybrané spotřební daně z lihu v ČR a SR za období od roku 2013 do roku 2022. Po provedené komparaci bylo zjištěno, že Celní správa ČR vybrala celkem víc peněz do státního rozpočtu ze spotřební daně z lihu než Celní správa na Slovensku. Přitom ale sazba spotřební daň v ČR je nižší [35 500 Kč/hl] než na Slovensku. Ta se ale dle vládního úsporného balíčku bude zvyšovat a přesáhne částku, která je vybírána na Slovensku. Do budoucna lze proto očekávat nárůst příjmů z této daně v ČR.

Dále bylo provedeno srovnání počtu kontrol provedených na úseku výroby a úpravy lihu. Z tohoto srovnání vyplývá, že v ČR bylo provedeno za posledních 10 let téměř o 10 000 kontrol lihu méně než na Slovensku. Po porovnání celkové výše vybraných pokut v ČR a na Slovensku, bylo jednoznačně patrné, že na Slovensku bylo vybráno několikanásobně více než v ČR.

Ze zjištěných a porovnaných údajů a dat vyplývá, že v ČR pracuje Celní správa lépe efektivněji než na Slovensku. Důvodem je, že v ČR při kontrolách výroby a úpravy lihu bylo zjištěno násobně menší množství porušení zákona v porovnání se Slovenskem. Tomu odpovídá i celkový objem uložených pokut v ČR a na Slovensku.

POUŽITÁ LITERATURA

BHIT CZ S.R.O. *Spotřební balení lihu*. Online. Dostupné z: https://www.bhit.cz/uzivatelske-agendy/evidence-sbl-sk/. [cit. 2024-01-18].

BIOO. *Líh kvasný* [online]. 2007 [cit. 2024-02-22]. Dostupné z: https://encyklopedie.biooo.cz/vyhledat-slozeni/lih-kvasny/

BUSINESSINFO. *Výroba a úprava lihu sulfitového nebo lihu syntetického* [online]. 2011 [cit. 2024-02-22]. Dostupné z: https://www.businessinfo.cz/navody/vyroba-a-uprava-lihu-sulfitoveho/

Celní správa České republiky. Online. Dostupné z: https://www.celnisprava.cz/cz/aktuality/Stranky/struktura-evidencniho-kodu-kontrolni-pasky-ke-znaceni-lihu.aspx. [cit. 2023-11-20].

CELNÍ SPRÁVA ČR. *Informace o vývoji sazeb spotřební daně z lihu* [online]. 2023 [cit. 2024-04-15]. Dostupné z: https://www.celnisprava.cz/cz/celni-urad-pro-hlavni-mesto-prahu/aktuality/Stranky/Informace-o-v%C3%BDvoji-sazeb-spot%C5%99ebn%C3%AD-dan%C4%9B-z-lihu-v-n%C3%A1sleduj%C3%ADc%C3%ADch-letech-vypl%C3%BDvaj%C3%ADc%C3%AD-ze-z%C3%A1kona,-kter%C3%BDm-se-m%C4%9Bn%C3%AD-n%C4%9Bkter%C3%A9-z%C3%A1kony-.aspx

CELNÍ SPRÁVA ČR. *Informace pro subjekty – dovoz, doprava a užití lihu pro výrobu dezinfekčních prostředků*. Online. Dostupné z: https://www.celnisprava.cz/cz/dane/spotrebni-dane/lih/Informace/Informace_20_16179-2.pdf. [cit. 2024-01-26].

CELNÍ SPRÁVA ČR. Výroční zprávy Celní správa ČR [online]. [cit. 2024-03-24]. Dostupné z: https://www.celnisprava.cz/cz/statistiky/Stranky/vyrocni-zpravy.aspx

CELNÍ SPRÁVA. *Líh/spotřební daně*. Online. Dostupné z: https://www.celnisprava.cz/cz/dane/spotrebni-dane/lih/Informace/Informace_20_16179-2.pdf. [cit. 2023-11-27].

CELNÍ SPRÁVA. *O povinném značení lihu*. Online. Dostupné z: https://www.celnisprava.cz/cz/dane/registr-znl/Stranky/default.aspx. [cit. 2023-11-27].

CELNÍ SPRÁVA. *Osoba povinná značit líh*. Online. Dostupné z: https://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/informace-dle-zak-c-1061999sb/zivotni-situace/Stranky/%E2%80%8BRegistra%C4%8Dn%C3%AD-%C5%99%C3%ADzen%C3%AD-podle-z%C3%A1kona-o-povinn%C3%A9m-

zna%C4%8Den%C3%AD-lihu-%E2%80%93-osoba-povinn%C3%A1-zna%C4%8Dit-l%C3%ADh.aspx. [cit. 2023-11-27].

COJECO. *Přiboudlina* [online]. 2004 [cit. 2024-02-22]. Dostupné z: https://www.cojeco.cz/priboudlina

FINANČNÁ SPRÁVA SLOVENSKÁ REPUBLIKA. *Kontrolní známky*. Online. Dostupné z: https://www.financnasprava.sk/sk/podnikatelia/dane/spotrebne-dane/iskz/iskz-alkohol. [cit. 2024-01-18].

FINANČNÁ SPRÁVA SLOVENSKÁ REPUBLIKA. *Výročné správy Finančný správa SR* [online]. [cit. 2024-03-24]. Dostupné z: https://www.celnisprava.cz/cz/statistiky/Stranky/vyrocni-zpravy.aspx

KÁRNÍK, M. *Clo a celní politika od A do Z*. Olomouc: ANAG, 2012. ISBN 978-80 7263-779-9.

KOMISE EU. *Prováděcí nařízení komise EU*. Online. Dostupné z: https://esipa.cz/sbirka/sbsrv.dll/sb?DR=SB&CP=32017R1112. [cit. 2024-01-29].

MATOUŠEK, P., SABELOVÁ, L., PLEŤOVSKÁ, A. *Clo.* Praha: ASPI, 2007. ISBN 978-80-7357-263-1.

MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. *Historie*. Online. Dostupné z: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/2005-08-17_Publikace-Historie-MF-1918-2004-komplet-v02_verze02.pdf. [cit. 2024-01-26].

MIVEMI.CZ. *Co je to komparace*. Online. Dostupné z: https://www.mivemi.cz/tipy-a-triky-jak-na-sebevzdelavani/co-je-komparace-druhy-a-metody/. [cit. 2024-01-22].

NANOBALA. *Technický líh* [online]. 2024 [cit. 2024-02-22]. Dostupné z: http://www.technicky-lih.cz/

NAŘÍZENÍ KOMISE. *NAŘÍZENÍ KOMISE V PŘENESENÉ PRAVOMOCI (EU) 2022/1303*. Online. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32022R1303. [cit. 2024-01-29].

Podnikatel. Online. Dostupné z: https://www.podnikatel.cz/zakony/zakon-c-61-1997-sb-o-lihu-a-o-zmene-a-doplneni-zakona-c-455-1991-sb-o-zivnostenskem-podnikani/uplne/. [cit. 2023-11-27].

POLÁK, P. *Celní zákon*. Praha: Wolters Kluwer, 2021. ISBN 978-80-7676-051-6.

SLOV-LEX. *Vyhláška o povolených denaturačných prostriedkoch, ich ustanovených množstvách na denaturáciu liehu, o požiadavkách na denaturáciu liehu a manipuláciu s denaturovaným liehom, o požiadavkách na jeho vlastnosti a o určenom účele použitia denaturovaného liehu* [online]. 2011 [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2011/538/20200901

SLOV-LEX. *Zákon o finančnej správe a o zmene a doplnení niektorých zákonov* [online]. 2018 [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2019/35/20190701#paragraf-8

SOCIOLOGICKÁ ENCYKLOPEDIE. *Metoda srovnávací*. Online. Dostupné z: https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Metoda_srovn%C3%A1vac%C3%AD. [cit. 2024-01-22].

SOUHORKY. Online. Dostupné z: https://www.souhorky.cz/ftp/ucebnice/pv/1/lihoviny.htm. [cit. 2023-11-27].

ŠRÁMKOVÁ, D. *Celní správa ve funkčním pojetí*. Brno: Masarykova univerzita. 2012. ISBN 978-80-210-6063-0.

VLÁDA SLOVENSKÉ REPUBLIKY. *Zákon o povinném značení lihu*. Online. Dostupné z: https://www.epi.sk/zzcr/2013-307. [cit. 2024-01-18].

ZÁKONY PRE ĽUDI. *Zákon o výrobe a uvádzaní liehu na trh* [online]. 2002, 1.1.2023 [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: https://www.zakonypreludi.sk/zz/2002-467

ZÁKONY PRO LIDI. *Vyhláška o kontrole výroby a oběhu lihu a o provedení dalších ustanovení zákona o lihu s tím souvisejících* [online]. [cit. 2024-02-15]. Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-150#cast4

ZÁKONY PRO LIDI. *Zákon o lihu a o změně a doplnění zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákona České národní rady č. 587/1992 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o lihu)* [online]. [cit. 2024-02-15]. Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1997-61/zneni-20170701?porov=20160729&porovmin=1

ZÁKONY PRO LIDI. *Zákon o spotřebních daních* [online]. 2003 [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-353#p14

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A: Druhy a minimální přídavky denaturačních prostředků a účel použití denaturovaného lihu v České republice

Příloha B: Povolené denaturační prostředky na osobní denaturaci lihu, ustanovení nejmenšího množství a účel použití osobního denaturovaného lihu a osobní denaturovaného lihu bez vodního v Slovenské republice

PŘÍLOHA A*:* **Druhy a minimální přídavky denaturačních prostředků a účel použití denaturovaného lihu v České republice**

Poř. číslo	Denaturační prostředek	Registrační číslo CAS	Nejmenší přídavek denaturačního prostředku na 1 l etanolu při 20 °C	Nejmenší přídavek denaturačního prostředku na 1 hl etanolu při 20 °C	Účel použití denaturovaného lihu
1	Benzín lékařský	64742-49-0	10 ml	1 l	a) k laboratorním účelům, b) k použití ve zdravotnických zařízeních a lékárnách, c) k výdeji v lékárnách v balení do 200 ml, d) k dodávkám distributorům léčiv[3]), e) k výrobě pektinu, léčiv, dezinfekčních roztoků nebo f) k čištění a dezinfekci výrobního zařízení v potravinářství.
2	Benzín lékařský	64742-49-0	20 ml	2 l	K technickému použití všeho druhu mimo prodeje.
3	Benzín technický[a)]		20 ml	2 l	K technickému použití všeho druhu mimo prodeje.
4	Toluen[b)]	108-88-3	20 ml	2 l	K technickému použití všeho druhu mimo prodeje.
5	Ajatin[c)]	7281-04-1	10g	1 kg	K maskérským účelům.
6	Aceton[d)]	67-64-1	50 ml	5 l	K výrobě čistých chemikálií, kovových katalyzátorů, polovodičů. Při výrobě a údržbě elektropřístrojů.
7	Hexan[e)]	110-54-3	10 ml	1 l	K laboratorním účelům.
8	Metanol[f)]	67-56-1	50 ml	5 l	K laboratorním účelům.
9	Ocet kvasný lihový o koncentraci 10 až 20%	64-19-7	100-200 ml	10-20 l	K výrobě kvasného lihového octa o koncentraci 10 až 20 % hm. tak, aby líh po denaturaci obsahoval minimálně 20 ml kyseliny octové na 1 l absolutního alkoholu.
10	Octan etylnatý[g)]	141-78-6	20 g	2 kg	K výrobě barev, ředidel a k ředění barev sloužících k potisku obalových materiálů.
	Denatonium benzoát[h)]	3734-33-6	30 mg	3 g	
11	2-propanol[ch)]	67-63-0	100 ml	10 l	K výrobě čistých chemikálií, katalyzátorů, kosmetických a dezinfekčních přípravků. K odmašťování desek plošných spojů. Při výrobě měřících a leteckých přístrojů.
12	Denatonium benzoát[h)]	3734-33-6	30 mg	3 g	K výrobě kosmetických přípravků, které nepřichází do styku s dutinou ústní.

13	Dietylftalát[i)]	84-66-2	5g	0,5 kg	K výrobě kosmetických přípravků.
	Terciální butanol[j)]	75-65-0	789 mg	78,9 g	
14	Mentol[k)]	89-78-1	8g	0,8 kg	K výrobě kosmetických přípravků, které přichází do styku s dutinou ústní.
15	Thymol[0]	89-83-8	8g	0,8 kg	K výrobě kosmetických přípravků, které přichází do styku s dutinou ústní.
16	2-propanol[ch)]	67-63-0	20 ml	2 l	K výrobě parfémů a toaletních vod.
	Denatonium benzoát[h)]	3734-33-6	10 mg	1 g	
	Terciální butanol[j)]	75-65-0	780 mg	78 g	
17	Denatonium benzoát[h)]	3734-33-6	10 mg	1 g	K výrobě parfémů a toaletních vod.
18	2-propanol[ch)]	67-63-0	20 ml	2 l	K výrobě ústních vod pro ústní nebo zubní hygienu.
19	Terciální butanol[j)]	75-65-0	780 mg	78 g	K výrobě ústních vod pro ústní nebo zubní hygienu.
20	Denatonium benzoát[h)]	3734-33-6	10 mg	1 g	K výrobě drogistického zboží a aditiv do motorových paliv.
	Metyletylketon[m)]	78-93-3	15 ml	1,5 l	
	2-propanol[ch)]	67-63-0	10 ml	1 l	
21	Denatonium benzoát[h)]	3734-33-6	20 mg	2g	K výrobě gelových podpalovačů, lihového paliva do bio krbů a hořlavých past.
	Metyletylketon[m)]	78-93-3	10 ml	1 l	
	2-propanol[ch)]	67-63-0	10 ml	1 l	
22	Motorové palivo vyhovující ČSN EN 228[n)]		20 ml	2 l	K výrobě motorového paliva nebo Etyltercbutyletheru.
23	Etyltercbutylether[0)]	637-92-3	20 ml	2 l	K výrobě Etyltercbutyletheru.
24	Metyltercbutylether[p)]	1634-04-4	20 ml	2 l	K výrobě Etyltercbutyletheru.
25	Denatonium benzoát[h)]	3734-33-6	30 mg	3 g	K výrobě nemrznoucích směsí, autokosmetiky a čisticích přípravků.
	Metyletylketon[m)]	78-93-3	15 ml	1,5 l	
	2-propanol[ch)]	67-63-0	10 ml	1 l	
26	Denatonium benzoát[h)]	3734-33-6	30 mg	3 g	K výrobě nemrznoucích směsí, autokosmetiky a čisticích přípravků.
	2-propanol[ch)]	67-63-0	10 ml	1 l	
	Terciální butanol[j)]	75-65-0	10 mg	1 g	

Zdroj: MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Vyhláška Ministerstva zemědělství o technických požadavcích na výrobu, skladování a zpracování lihu* [online]. 1997 [cit. 2024-02-22]. Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1997-141#p

Příloha B: **Povolené denaturační prostředky na osobní denaturaci lihu, ustanovení nejmenšího množství a účel použití osobního denaturovaného lihu a osobní denaturovaného lihu bez vodního v Slovenské republice**

Číslo	**Denaturačný prostriedok**	**Ustanovené najmenšie množstvo jednotlivých zložiek denaturačného prostriedku pri 20 °C**			**Účel použitia osobitne denaturovaného liehu a osobitne denaturovaného liehu bezvodého**	**Poznámka**
		v l a.	**v hl a.**	**v m^3 a.**		
1.	sodná soľ kyseliny dodecylbenzén sulfónovej (AAS pasta odsolená)	10 ml	1 l	10 l	na výrobu textilných pomocných prípravkov, priemyselných pomocných prípravkov, čistiacich prostriedkov, pracích prostriedkov, rafináciu minerálnych olejov	
2.	acetón technický	50 ml	5 l	50 l	na výrobu čistých chemikálií, kovových vlákien, katalyzátorov, odlakovačov, na cementovanie, čistenie výrobkov, odmasťovanie výrobkov, vývoj a výrobu elektrotechnických súčiastok a na iné konkrétne použitie v chemickom, strojárskom a elektrotechnickom priemysle, ak nemožno použiť všeobecne denaturovaný lieh	Na denaturáciu liehu možno použiť acetón technický známej koncentrácie.
3.	acetón technický	100 ml	10 l	100 l	na čistenie, odmasťovanie a na iné konkrétne použitie v priemysle, ak nemožno použiť všeobecne denaturovaný lieh	Na denaturáciu liehu možno použiť acetón technický známej koncentrácie.

4.	acetón technický a denatónium-benzoát	20 ml a 10 mg	2 l a 1 g	20 l a 10 g	na výrobu autokozmetiky, čistiacich prostriedkov, riedidiel, rozpúšťadiel, nemrznúcich prípravkov, prostriedkov proti zamŕzaniu, na čistenie a na iné konkrétne použitie v chemickom, strojárskom a elektro-technickom priemysle, ak nemožno použiť všeobecne denaturovaný lieh	Na denaturáciu liehu možno použiť acetón technický známej koncentrácie. Na denaturáciu liehu možno použiť denatónium – benzoát aj vo forme roztoku, ktorý je vopred pripravený zo známeho rozpúšťadla ako štandardný roztok známej koncentrácie.
5.	ajatín	10 g	1 kg	10 kg	na maskérske účely, na iné konkrétne použitie v kozmetickom priemysle	

6.	benzín lekársky	10 ml	1 l	10 l	na laboratórne, vedecké, vyučovacie, vývojové, výskumné a skúšobné účely, výrobu pektínu, vývoj, prípravu a výrobu liekov a iných výrobkov slúžiacich na ochranu a podporu zdravia, imunologických prípravkov, výrobu očkovacích látok, dodávky distribútorom liekov, zásobovanie zdravotníckych zariadení, lekární, výdaj v lekárňach, pri výrobe zdravotníckeho materiálu, zdravotníckych pomôcok a na iné nevyhnutné použitie v zdravotníctve, farmaceutickom priemysle a na výrobu ekologických prípravkov na použitie v poľnohospodárstve	Na denaturáciu liehu možno použiť benzín lekársky známej koncentrácie.
7.	benzín lekársky	20 ml	2 l	20 l	na čistenie, odmasťovanie a na iné konkrétne použitie v priemysle, ak nemožno použiť všeobecne denaturovaný lieh	Na denaturáciu liehu možno použiť benzín lekársky známej koncentrácie.
8.	benzín technický	20 ml	2 l	20 l	na čistenie, odmasťovanie, výrobu lakov, farieb a riedidiel, výrobu sklených vlákien, ako chladiace médium, na výrobu elektrotechnických súčiastok a na iné konkrétne použitie v priemysle, ak nemožno použiť všeobecne denaturovaný lieh	Na denaturáciu liehu možno použiť benzín technický známej koncentrácie.
9.	dietylftalát	500 mg	50 g	500 g	na použitie v kozmetickom priemysle	

10.	etyl-terc-butyléter (ETBE)	8g	0,8 kg	8kg	na výrobu ETBE ako komponentu pri výrobe automobilových benzínov a na použitie ako komponentu pri výrobe zmesí automobilových benzínov a bioetanolu	
11.	metyl-terc-butyl-éter(MTBE)	8g	0,8 kg	8kg	na výrobu ETBE ako komponentu pri výrobe automobilových benzínov a na použitie ako komponentu pri výrobe zmesí automobilových benzínov a bioetanolu	
12.	fenol	4g	0,4 kg	4kg	na výrobu fenolformaldehydových živíc, výrobu fotopapiera, filmov, korkových dosiek a tesnenia	
13.	etylénglykol	100 g	10 kg	100 kg	na výrobu brzdových kvapalín, autokozmetiky a na iné konkrétne použitie v chemickom priemysle	
14.	izopropylalkohol technický	100 ml	10 l	100 l	na výrobu katalyzátorov, na použitie v kozmetickom priemysle, na výrobu čistiacich prostriedkov, leštiacich prostriedkov	
15.	mentol	250 mg	25 g	250 g	na výrobu masážnych prípravkov a na použitie v kozmetickom priemysle	

16.	metyletylketón a denatónium-benzoát	2 ml a 10 mg	0,2 l a 1 g	2 l a 10 g	na výrobu autokozmetiky, čistiacich prostriedkov, riedidiel, rozpúšťadiel, nemrznúcich prípravkov, na čistenie, odmasťovanie a na iné konkrétne použitie v priemysle, ak nemožno použiť všeobecne denaturovaný lieh	Na denaturáciu liehu možno použiť denatónium-benzoát aj vo forme roztoku, ktorý je vopred pripravený zo známeho rozpúšťadla ako štandardný roztok známej koncentrácie.
17.	ocot kvasný 10 %	200 ml	20 l	200 l	na výrobu kvasného octu	Na denaturáciu liehu možno použiť ocot kvasný 10 % s obsahom kyseliny octovej najmenej 9,8 g/100 ml octu.
18.	octan etylnatý	20 g	2 kg	20 kg	na výrobu octanu etylnatého, výrobu potravinárskych aditívnych látok, na použitie v tabakovom priemysle, ako chladiace médium, na riedenie flexografických a hĺbkotlačových farieb a na iné konkrétne použitie v tlačiarenskom priemysle a potravinárskom priemysle	

19.	zmesi vonných látok s výnimkou látok uvedených v osobitnom predpise[13])	10 g	1 kg	10 kg	na použitie v kozmetickom priemysle a na výrobu osviežovačov vzduchu	
20.	izopropylalkohol a terc-butylalkohol	50 ml a 780 mg	5 l a 78 g	50 l a 780 g	na použitie v kozmetickom priemysle	
21.	terc-butylalkohol a denatonium-benzoát	0,78 g a 0,008 g	78 g a 0,8 g	780 g a 8 g	na použitie v kozmetickom priemysle	
22.	Ocot kvasný 20 %	10 ml	1 l	10 l	Na výrobu dezinfekčných prostriedkov, na čistenie výrobkov a zariadení, na dezinfekciu verejných priestorov a iné konkrétne použitie pri ochrane a podpore zdravia.	
23.	Ocot kvasný 10 %	20 ml	2 l	20 l	Na výrobu dezinfekčných prostriedkov, na čistenie výrobkov a zariadení, na dezinfekciu verejných priestorov a iné konkrétne použitie pri ochrane a podpore zdravia.	Na výrobu je možné použiť iba bezvodý lieh.

Zdroj: MINISTERSTVO FINANCÍ. *Vyhláška Ministerstva financií Slovenskej republiky o povolených denaturačných prostriedkoch, ich ustanovených množstvách na denaturáciu liehu, o požiadavkách na denaturáciu liehu a manipuláciu s denaturovaným liehom, o požiadavkách na jeho vlastnosti a o určenom účele použitia denaturovaného liehu* [online]. 2011 [cit. 2024-02-22]. Dostupné z: https://www.zakonypreludi.sk/zz/2011-538